

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ЗБІРНИК ОЛІМПІАДНИХ ЗАВДАНЬ

Суми – 2018

УДК 377.091.27(477)(079.1)

З-41

Рекомендовано до друку навчально-методичною Радою при Навчально-методичному центрі професійно-технічної освіти у Сумській області (протокол № 2 від 25.06.2018)

Укладачі:

Висоцька Ю.М.,

методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Киричок А.С.,

методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Лубинець В.О.,

методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Сікірницька Т.М.,

методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Темченко О.В.,

методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Технічний редактор:

Кіхтенко І.В.,

методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Рецензенти:

Бало П.М.,

старший викладач кафедри «Тракторів, сільськогосподарських машин та транспортних технологій» Сумського національного аграрного університету

Казимірчук Р.І.,

викладач Індустріально-педагогічного технікуму Конотопського інституту СумДУ

Збірник олімпіадних завдань / Укладачі: Ю.М.Висоцька, А.С.Киричок, В.О.Лубинець, Т.М.Сікірницька, О.В.Темченко. Суми, 2018. 96 с.

У збірнику наводяться зразки завдань II етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад зі спеціальних дисциплін за напрямками підготовки серед учнів державних професійно-технічних навчальних закладів і міжшкільних навчально-виробничих комбінатів.

Для викладачів професійно-теоретичної підготовки під час проведення уроків і підготовки учнів до олімпіад зі спеціальних дисциплін.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади з базових дисциплін, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності	5
2. Умови проведення II етапу Всеукраїнських олімпіад зі спеціальних дисциплін за напрямками підготовки серед учнів державних професійно-технічних навчальних закладів і міжшкільних навчально-виробничих комбінатів	30
3. Завдання з професії «Водій автотранспортних засобів», категорія «С»	32
4. Завдання з професії «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва», категорія «А1»	43
5. Завдання з професії «Продавець продовольчих товарів», 3 розряд	50
6. Завдання з професії «Кухар», 3 розряд	55
7. Завдання з професії «Електромонтер з ремонту і обслуговування електроустаткування», 3 розряд	60
8. Завдання з професії «Електрогазозварник», 3 розряд	66
9. Завдання з професії «Перукар (перукар-модельєр)»	70
10. Завдання з професії «Кравець», 3 розряд	78
11. Завдання з професії «Штукатур», 3 розряд	84
12. Завдання з професії «Муляр», 3 розряд	89

ВСТУП

Створення умов, що забезпечують виявлення та розвиток обдарованих учнів і реалізацію їхніх потенційних можливостей, є одним із пріоритетних напрямів сучасного суспільства. Науковий прогрес, потреба у висококваліфікованих спеціалістах стимулюють розвиток різноманітних форм роботи в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Однією з таких форм є проведення учнівських олімпіад зі спеціальних дисциплін, що дає можливість проаналізувати ефективність системи роботи з обдарованою учнівською молоддю в закладах освіти та визначити шляхи її вдосконалення; робити висновки про творчий характер роботи викладачів, їхні вміння вести пошук та розвивати творчі здібності учнів, формувати навички самостійної роботи.

Всеукраїнські учнівські олімпіади зі спеціальних дисциплін за напрямками підготовки серед учнів державних професійно-технічних навчальних закладів і міжшкільних навчально-виробничих комбінатів проводяться відповідно до Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади з базових дисциплін, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.09.2011 № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 листопада 2011 р. за № 1318/20056, з метою виявлення та розвитку обдарованих учнів, підвищення професійної майстерності та розвитку творчих здібностей, освоєння учнями високопродуктивних методів праці з професій.

Письмові завдання мають чотири рівні складності з вибором однієї правильної відповіді, завдання на встановлення відповідності, завдання з розгорнутою відповіддю, завдання творчого характеру, що передбачають тести на відповідність із використанням ілюстрацій та малюнків.

Збірник стане в нагоді викладачам професійно-теоретичної, майстрам виробничого навчання під час проведення контрольних-перевірочних уроків і підготовки учнів до олімпіад зі спеціальних дисциплін.

ПОЛОЖЕННЯ
про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри,
конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти
науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси
фахової майстерності

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
22.09.2011 №1099

Зареєстровано в Міністерстві юстиції
України від 17 листопада 2011 року
за №1318/20056

I. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок організації та проведення Всеукраїнських інтелектуальних та професійних змагань, їх організаційне, методичне і фінансове забезпечення, порядок участі в змаганнях і визначення переможців.

1.2. Всеукраїнські учнівські олімпіади проводяться щороку серед учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів з таких навчальних предметів:

- українська мова і література;
- російська мова і література;
- іноземні мови (англійська, німецька, французька, іспанська);
- правознавство;
- історія;
- економіка;
- математика;
- біологія;
- географія;
- астрономія;
- фізика;
- хімія;
- екологія;
- інформатика;
- інформаційні технології;
- трудове навчання;
- педагогіка і психологія.

Всеукраїнські конкурси фахової майстерності, олімпіади зі спеціальних дисциплін проводяться щороку серед учнів випускних груп професійно-технічних навчальних закладів і міжшкільних навчально-виробничих комбінатів.

Всеукраїнський конкурс-захист науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України учнів проводиться щороку за науковими відділеннями:

- філології і мистецтвознавства;

- історико-географічне;
- економіки;
- математики;
- хімії і біології;
- екології і аграрних наук;
- філософії і суспільствознавства;
- фізики і астрономії;
- комп'ютерних наук;
- технічних наук.

Всеукраїнські турніри юних біологів, винахідників та раціоналізаторів (навчальний предмет - фізика), географів, економістів, журналістів (навчальні предмети – українська мова і література), інформатиків, істориків, математиків, правознавців, фізиків, хіміків проводяться щороку серед учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів.

За потреби можуть проводитись олімпіади, турніри, конкурси (державного рівня) з інших навчальних предметів, спеціальних дисциплін, наукових відділень, а також спеціальні комплексні олімпіади, в тому числі й для учнів початкової школи. Правила (умови) проведення зазначених заходів затверджуються наказом МОНмолодьспорту України.

Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій можуть проводитись олімпіади з мов і літератур національних меншин, що проживають в Україні, інші олімпіади, турніри, конкурси.

За бажанням учасник має право на загальних засадах брати участь у змаганнях серед учнів старших (порівняно з класом (курсом) фактичного навчання) класів (курсів) у межах визначених вікових груп кожного навчального предмета (крім учасників 11-го класу).

Студенти вищих навчальних закладів будь - якого рівня акредитації не мають права змагатись в учнівських олімпіадах, турнірах, конкурсах на будь-яких етапах.

1.3. Основними завданнями учнівських олімпіад, турнірів, конкурсів з навчальних предметів, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт, олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності є:

- стимулювання творчого самовдосконалення дітей, учнівської молоді;
- виявлення, розвиток обдарованих учнів, надання їм допомоги у виборі професії, залучення їх до навчання у вищих навчальних закладах;
- реалізація здібностей талановитих учнів;
- формування творчого покоління молодих науковців та практиків для різних галузей суспільного життя;
- підвищення інтересу до поглибленого вивчення навчальних, спеціальних та фахових дисциплін, формування у колах учнівської молоді навичок дослідницької роботи;
- популяризація досягнень науки, техніки та новітніх технологій;

- підбиття підсумків роботи факультативів, гуртків, секцій, учнівських наукових товариств;
- активізація всіх форм позакласної та позашкільної роботи з учнями;
- підвищення рівня викладання навчальних, спеціальних та фахових дисциплін, фахової підготовки учнів;
- залучення професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, працівників наукових установ до активної роботи з обдарованою учнівською молоддю;
- формування команд для участі в міжнародних олімпіадах, конкурсах, турнірах.

1.4. Керівником Всеукраїнських учнівських олімпіад, турнірів, конкурсів з навчальних предметів, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт, олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності (далі – олімпіади, турніри, конкурси) є МОНмолодьспорт України.

1.5. Організатором та координатором Всеукраїнських учнівських олімпіад, турнірів, конкурсів з навчальних предметів, конкурсів фахової майстерності, олімпіад зі спеціальних дисциплін є Інститут інноваційних технологій і змісту освіти (далі – Інститут), на який покладається організаційно-методичне забезпечення проведення відповідних змагань.

Організатором та координатором Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України є Національний центр "Мала академія наук України" (далі – НЦ МАН). Організаційно-методичне забезпечення конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України НЦ МАН здійснює разом з Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді та Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді.

1.6. МОНмолодьспорт України забезпечує контроль за дотриманням вимог цього Положення при проведенні всіх етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад, турнірів і конкурсів з навчальних предметів, олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності та конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт.

1.7. Для організації та проведення олімпіад, турнірів і конкурсів МОНмолодьспортом України створюються організаційні комітети, призначаються координатори, експерти-консультанти, а для перевірки виконання завдань та оцінювання результатів – журі.

1.8. Для складання завдань олімпіад, турнірів і конкурсів голови журі та координатори відповідних змагань формують предметно-методичні комісії, до яких входять фахівці відповідної галузі у складі не більше п'яти осіб. Члени предметно-методичної комісії забезпечують науковий рівень змісту завдань та їх нерозголошеність до моменту оприлюднення. Надання підготовлених завдань будь-якій особі, яка не є членом предметно-методичної комісії, категорично забороняється.

На всіх етапах змагань завдання готуються окремо для кожного класу (курсу).

1.9. Для консультацій щодо розв'язання спірних питань у роботі журі (правильність перевірки, об'єктивність оцінювання робіт, визначення переможців олімпіад, турнірів, конкурсів) наказом МОНмолодьспорту України призначаються експерти-консультанти.

1.10. Переможців Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт, олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності визначають в особистій першості.

Переможців Всеукраїнських турнірів визначають за результатами командної першості. Якщо змагання відповідного етапу турніру проходили в особистій першості, переможці визначаються відповідно до правил (умов) проведення турніру.

Переможців Всеукраїнських учнівських конкурсів з навчальних предметів визначають в особистій або командній першості відповідно до правил (умов) їх проведення.

1.11. Всеукраїнські учнівські олімпіади з навчальних предметів всіх етапів, турніри, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності є очною формою змагань.

Етапи Всеукраїнських учнівських конкурсів з навчальних дисциплін і конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт можуть бути очною або заочною формою змагань відповідно до умов їх проведення.

1.12. Учасники олімпіад, турнірів і конкурсів отримують завдання та дають на них відповідь державною мовою (крім олімпіад з іноземних і російської мов). За рішенням журі учасники можуть отримувати завдання та давати відповіді мовою вивчення навчального предмета.

II. Проведення олімпіад, турнірів, конкурсів

2.1. Всеукраїнські учнівські олімпіади з навчальних предметів проводяться в чотири етапи:

- I (перший) етап – шкільні (міжшкільні, училищні) на базі загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів і міжшкільних навчально-виробничих комбінатів;
- II (другий) етап – районні (міські);
- III (третій) етап – обласні (в Автономній Республіці Крим – республіканська, у містах Києві та Севастополі – міські);
- IV (четвертий) етап – на державному рівні.

Проведення олімпіад I, II, III етапів з різних предметів одночасно забороняється.

Олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності проводяться у три етапи:

- I (перший) етап – училищні на базі професійно-технічних навчальних закладів і міжшкільних навчально-виробничих комбінатів (районні (міські) – не проводяться);
- II (другий) етап – обласні (в Автономній Республіці Крим – республіканські, у містах Києві та Севастополі – міські);

- III (третій) етап – на державному рівні.

Конкурс-захист науково-дослідницьких робіт проводяться в три етапи:

- I (перший) етап – районні (міські);
- II (другий) етап – обласні (в Автономній Республіці Крим – республіканські, у містах Києві та Севастополі – міські);
- III (третій) етап – на державному рівні.

Турніри, як правило, проводяться у два етапи:

- I (перший) етап – між командами загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів на районному та (або) обласному рівнях;
- II (другий) етап – фінальний – на державному рівні.

Конкурси з навчальних предметів проводяться у кілька етапів відповідно до їх правил (умов), які затверджуються наказом МОНмолодьспорту України.

Фінальний етап конкурсів проводиться на державному рівні.

Порядок проведення фінальних етапів олімпіад, конкурсів, турнірів, їх організаційне, методичне забезпечення визначає Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій відповідно до цього Положення розробляють правила (умови) проведення I, II, III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів, I, II етапів олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності, якими визначається кількісний склад, місце та інші питання проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад, конкурсів з фахової майстерності з урахуванням місцевих можливостей.

Кожна олімпіада проводиться у межах одного міста (селища міського типу, селища, села).

2.2. I етап: шкільні (міжшкільні, училищні) олімпіади з навчальних та училищні – зі спеціальних дисциплін, конкурси фахової майстерності, міжшкільний (міжучилищний) етап турнірів.

2.2.1. I етап олімпіад з навчальних предметів проводиться у жовтні, олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності – у лютому, турнірів – у вересні-листопаді поточного року.

2.2.2. Порядок проведення, персональний склад оргкомітетів та журі, експерти-консультанти I етапу олімпіад, турнірів, конкурсів з навчальних предметів, олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності, а також рішення відповідних оргкомітетів затверджуються наказами керівника навчального закладу.

2.2.3. Завдання I етапу для учасників олімпіад і конкурсів з навчальних предметів, олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності готують предметно-методичні комісії, склад яких затверджується наказом керівника навчального закладу.

Турніри проводяться за завданнями оргкомітетів, які надсилаються до загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів до 15 серпня поточного року.

2.2.4. Звіти про проведення олімпіад з навчальних предметів та заявки на участь команд у наступному етапі оргкомітети I етапу надсилають до районних (міських) оргкомітетів до 1 листопада поточного року.

Звіти про проведення олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності та заявки на участь команд в наступному етапі оргкомітети I етапу надсилають оргкомітетам обласних (в Автономній Республіці Крим – республіканським, у містах Києві та Севастополі - міським) олімпіад і конкурсів до 1 березня поточного року.

Оргкомітети фінальних етапів турнірів розглядають заявки учасників, результати їх виступів у I етапі та надсилають учасникам запрошення для участі у фінальному етапі турніру.

Звіти про проведення I етапу конкурсів з навчальних предметів та заявки на участь у II етапі надсилаються до відповідних оргкомітетів у строки, визначені правилами (умовами), затвердженими наказами МОНмолодьспорту України.

2.3. II етап: районні (міські) олімпіади, конкурси з навчальних предметів;
I етап: районні (міські) конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт.

2.3.1. II етап олімпіад з навчальних предметів та I етап конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт проводяться щороку у листопаді-грудні за завданнями обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, територіальних відділень Малої академії наук України. Кількість турів олімпіад, їхня тривалість та форми проведення визначаються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій разом з оргкомітетами та журі відповідних олімпіад, конкурсів з навчальних предметів та конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт.

2.3.2. Персональний склад оргкомітетів і журі, в тому числі голови, їх заступники, секретар, експерти-консультанти олімпіад, конкурсів з навчальних предметів, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт, а також рішення відповідних оргкомітетів затверджуються наказами відділу освіти районної (міської) державної адміністрації.

2.3.3. Звіти про проведення II етапу олімпіад з навчальних предметів та заявки на участь у III етапі оргкомітети цих олімпіад надсилають відповідним обласним (в Автономній Республіці Крим – республіканському, в містах Києві та Севастополі міським) оргкомітетам до 30 грудня поточного року, а про проведення I етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт – до кінця січня наступного року.

2.3.4. II етап конкурсів з навчальних предметів проводиться, якщо це передбачено відповідними правилами (умовами), затвердженими наказами МОНмолодьспорту України.

Оргкомітети III етапу конкурсів розглядають заявки учасників, результати їх виступів у II етапі й надсилають запрошення для подальшої участі в змаганнях у визначені цими правилами (умовами) строки.

2.4. III етап: обласні олімпіади з навчальних предметів;

II етап: обласні олімпіади зі спеціальних дисциплін, конкурси фахової майстерності, конкурс-захист науково-дослідницьких робіт (в Автономній Республіці Крим – республіканські, у містах Києві та Севастополі – міські).

2.4.1. Персональний склад оргкомітетів і журі, в тому числі голови і його заступники, секретар, експерти-консультанти III етапу олімпіад з навчальних предметів, II етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності, конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт, а також рішення відповідних оргкомітетів затверджуються наказами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

2.4.2. III етап олімпіад з навчальних предметів, II етап конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт проводяться у січні-лютому; II етап олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності – у березні за графіками, які встановлює щорічно МОНмолодьспорт України.

2.4.3. III етап конкурсів з навчальних предметів проводиться, якщо це передбачено відповідними правилами (умовами) у строки, визначені МОНмолодьспортом України.

Оргкомітети IV етапу конкурсів з навчальних предметів розглядають заявки учасників, результати їх виступів у III етапі й надсилають запрошення для подальшої участі у фінальному етапі змагань.

2.4.4. Умови проведення олімпіад з навчальних предметів і спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт визначаються і затверджуються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. В умовах визначається кількісний склад, пропорційність представленості навчально-виховних закладів в олімпіадах і конкурсах, місце та інші питання їх проведення з урахуванням місцевих можливостей.

2.4.5. Олімпіади з навчальних предметів та спеціальних дисциплін, конкурси фахової майстерності проводяться за завданнями (рекомендаціями) МОНмолодьспорту України та, у разі потреби за безпосередньої участі його представника, який стежить за дотриманням вимог цього Положення.

Олімпіади з фізики, хімії, біології, математики, інформатики, інформаційних технологій, трудового навчання проводяться у два – три тури. Кількість турів інших змагань, їх тривалість та форми проведення визначає МОНмолодьспорту України разом з оргкомітетами та журі відповідних олімпіад.

Якщо МОНмолодьспортом України надано рекомендації щодо підготовки олімпіадних завдань, то для складання завдань створюються предметно-методичні комісії, склад яких затверджуються Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. Змагання проводяться за завданнями предметно-методичних комісій обласних (в Автономній Республіці Крим – республіканського, у містах Києві, Севастополі –

міських) інститутів післядипломної педагогічної освіти, складеними з урахуванням цих рекомендацій.

Завдання II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України складаються предметно-методичними комісіями, склад яких затверджується Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

2.4.6. Звіти про проведення III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів (додаток 1), заявки на участь команди у IV етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади (додаток 2) оргкомітети надсилають до Інституту та оргкомітетам Всеукраїнських учнівських олімпіад (за місцем проведення) до 5 березня поточного року.

Звіти про проведення II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України надсилаються в Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Заявки на участь команд у III етапі конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України надсилаються до відповідних оргкомітетів у строки, визначені умовами, затвердженими наказом МОНмолодьспорту України.

Заявки на участь у III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади зі спеціальної дисципліни, конкурсу фахової майстерності за професією (додаток 3) оргкомітети надсилають до Інституту у строки згідно з умовами олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності.

III етап конкурсів з навчальних предметів проводиться, якщо це передбачено відповідними правилами (умовами), затвердженими наказами МОНмолодьспорту України.

Оргкомітети IV етапу конкурсів розглядають заявки учасників, результати їх виступів у III етапі й надсилають запрошення для подальшої участі в змаганнях у визначені цими правилами (умовами) строки.

2.4.7. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій проводять відбірково-тренувальні збори переможців III етапу олімпіад з навчальних предметів та II етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін і конкурсів для формування відповідно складу команд на IV етап олімпіад з навчальних предметів, III етап олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності та конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт, затверджують кількісний склад учасників, визначають тривалість та порядок проведення зборів.

Персональний склад учасників зборів визначається Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій

за результатами (набраними балами), досягнутими зазначеними переможцями у відповідних змаганнях. Остаточний склад команд, що братимуть участь у наступному етапі змагань, формується з урахуванням результатів учасників відбірково-тренувальних зборів.

Кількісний склад команд, що братимуть участь у IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів, розраховується відповідно до рейтингів, які визначаються розділом IX цього Положення та затверджуються наказом МОНмолодьспорту України щорічно.

2.5. IV етап: Всеукраїнські олімпіади з навчальних предметів, фінальні етапи турнірів, конкурсів на державному рівні.

III етап: Всеукраїнські олімпіади зі спеціальних дисциплін, конкурси фахової майстерності; Всеукраїнський конкурс-захист науково-дослідницьких робіт на державному рівні.

2.5.1. Персональний склад оргкомітетів, журі та експерти-консультанти олімпіад, конкурсів, турнірів затверджуються наказами МОНмолодьспорту України.

2.5.2. Олімпіади з навчальних предметів і спеціальних дисциплін, конкурси фахової майстерності проводяться в два-три тури. Кількість турів (теоретичний, практичний, експериментальний), форми (письмові роботи, співбесіди тощо) та час їх проведення визначає МОНмолодьспорту України спільно з оргкомітетами та журі відповідних олімпіад і конкурсів.

2.5.3. Програма роботи кожної секції конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт передбачає три тури:

- I – конкурс науково-дослідницьких робіт;
- II – виконання контрольних завдань з навчальних предметів;
- III – захист науково-дослідницьких робіт.

2.5.4. Фінальні етапи турнірів включають проведення:

- відбіркового конкурсу, на якому у формі наукових диспутів обговорюються результати розв'язання завдань першого етапу турнірів, у яких безпосередню участь беруть учні, студенти, викладачі, учені;
- чвертьфінальних і півфінальних конкурсів;
- фіналу як заходу підбиття підсумків.

2.5.5. Заклади освіти, на базі яких проводяться олімпіади, конкурси або турніри, готують приміщення і територію, ділянки на підприємствах, матеріально-технічну базу, технічну і технологічну документацію, створюють безпечні умови для виконання олімпіадних і конкурсних завдань, виділяють за потреби для членів журі і оргкомітету спецодяг і захисні засоби.

Обладнання (механізми, машини, агрегати), інструменти, реактиви тощо для проведення олімпіад, турнірів, конкурсів повинні бути однотипними або однакової продуктивності (потужності, вантажопідйомності, швидкості та ін.) та за можливості новими і найбільш поширеними, попередньо випробуваними і відрегульованими.

2.5.6. Завдання для проведення олімпіад, турнірів, конкурсів готують предметно-методичні комісії, які очолює голова журі.

Завдання для проведення змагань складаються з авторських задач і вправ (тестів).

За умови, що з відповідного навчального предмета (дисципліни, фаху) проводиться міжнародна олімпіада, конкурс або турнір завдання останнього етапу відповідної олімпіади, конкурсу, турніру готуються з урахуванням програми міжнародних змагань.

2.5.7. Вимоги до написання і оформлення науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України додаються до умов проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт, які щорічно затверджуються МОНмолодьспортом України.

2.5.8. Конкурси фахової майстерності передбачають виконання їхніми учасниками теоретичних і практичних завдань, зміст яких має відповідати вимогам навчальних програм, державного переліку професій з підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах і робіт за розрядом, класом, категорією не нижчих випускних, з яких здійснюється підготовка кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах та міжшкільних навчально-виробничих комбінатах. Теоретичні знання учасників перевіряються шляхом письмового опитування.

2.6. Практичні та експериментальні завдання для олімпіад, турнірів, конкурсів складаються так, щоб забезпечити рівні можливості виконання їх всіма учасниками і сприяти повному виявленню кожним із них досягнутого рівня знань, вмінь та фахової майстерності.

2.7. При виконанні завдань забороняється користуватися довідниками, словниками, таблицями, картами, обчислювальними засобами, електронним обладнанням, засобами комунікації (Інтернет, мобільні телефони тощо), крім засобів, що офіційно дозволені оргкомітетом та журі та затверджені протоколом.

На практичних турах олімпіад дозволяється користуватися лише обладнанням, програмним забезпеченням, друкованими матеріалами, що надаються оргкомітетом та журі.

При виконанні письмових робіт, які підлягають шифруванню, забороняється використання будь-яких позначок, які сприяли б дешифруванню робіт.

При виконанні практичних завдань на конкурсах фахової майстерності та олімпіаді з трудового навчання можна користуватися власними інструментами і пристроями, за умови якщо це передбачено відповідними правилами (умовами).

2.8. Учні загальноосвітніх навчальних закладів щороку беруть участь у Міжнародних учнівських олімпіадах з навчальних предметів згідно з переліком, визначеним МОНмолодьспортом України.

2.8.1. За результатами IV етапу олімпіад з навчальних предметів, III етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт та II (фінального) етапу турнірів визначаються кандидати для участі у відповідних Міжнародних олімпіадах, конкурсах і турнірах, якщо такі проводяться.

2.8.2. Для підготовки команд учнів до участі у Міжнародних олімпіадах, конкурсах і турнірах МОНмолодьспорт України може проводити осінні настановчі, зимові навчально-тренувальні збори. До участі в осінніх та зимових

зборах запрошуються переможці відповідної олімпіади минулого навчального року.

2.8.3. Для визначення МОНмолодьспортом України остаточного складу команд учнів до участі у Міжнародних олімпіадах, турнірах, конкурсах з навчальних предметів проводяться весняні конкурсні відбірково-тренувальні збори, до участі в яких запрошуються переможці IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад поточного навчального року.

Пропозиції до списку учасників весняних конкурсних відбірково-тренувальних зборів приймаються на спільному засіданні оргкомітету та журі IV етапу відповідної олімпіади з навчального предмета.

Список учасників весняних конкурсних відбірково-тренувальних зборів з формування та підготовки команд учнів до Міжнародних олімпіад, турнірів, конкурсів з навчальних предметів затверджується наказом МОНмолодьспорту України.

2.8.4. Кількісний склад учасників весняних конкурсних відбірково-тренувальних зборів, які є кандидатами на участь у відповідних міжнародних змаганнях поточного року, не повинен перевищувати подвійної кількості учнів, що входять до складу команди України, згідно з правилами відповідної Міжнародної олімпіади, конкурсу або турніру.

Понад зазначену кількість до числа учасників відбірково-тренувальних зборів, які є кандидатами на участь у відповідних міжнародних змаганнях поточного року, включаються переможці відповідних міжнародних змагань минулого року, якщо вони є учнями загальноосвітніх навчальних закладів.

2.8.5. Персональний склад команд Міжнародних олімпіад, турнірів, конкурсів з навчальних предметів формується з числа переможців конкурсних відбірково-тренувальних зборів за максимальною кількістю набраних у змаганнях балів.

2.8.6. Персональний склад членів та керівників команд учнів для участі в Міжнародних олімпіадах, конкурсах та турнірах затверджується наказом МОНмолодьспорту України.

III. Учасники олімпіад, турнірів, конкурсів

3.1. Учні мають право брати участь у кількох предметних олімпіадах, турнірах, конкурсах за умови, що строки їх проведення не збігаються.

До участі в II, III та IV етапах олімпіади допускаються тільки учні, які стали переможцями попереднього етапу відповідних змагань. Кількісний склад учасників кожного етапу визначає оргкомітет цього етапу.

Кількісний склад команд IV етапу олімпіад з навчальних предметів визначається Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій згідно з рейтингом команд, а фінального етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, турнірів і конкурсів – відповідно до правил (умов) їх проведення.

3.2. На всіх етапах олімпіад, конкурсів, турнірів з навчальних предметів, олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності учні мають право брати участь в змаганнях за клас (курс) не молодший, ніж клас (курс) їх

навчання в загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладах у межах визначених вікових груп для кожного навчального предмета. Учасники змагань виступають у складі команд, сформованих відповідно до адміністративно-територіального підпорядкування навчальних закладів.

3.3. У I етапі олімпіад з навчальних предметів і спеціальних дисциплін беруть участь усі учні загальноосвітніх, професійно-технічних навчальних закладів та міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, які бажають; у конкурсах фахової майстерності – всі учні, які бажають і мають відповідний допуск до роботи з механізмами та обладнанням, у I етапі турнірів – команди учнів одного навчального закладу.

Будь-які обмеження права участі учнів в I етапі олімпіад з навчальних предметів і спеціальних дисциплін, у конкурсах фахової майстерності забороняються.

Перелік предметів, з яких проводиться олімпіада, та класів (курсів), які беруть участь у змаганнях, визначається відповідним оргкомітетом навчального закладу.

3.4. У II етапі олімпіад з навчальних предметів беруть участь:

3.4.1. Учні, що стали переможцями I етапу олімпіад відповідно:

- з української мови і літератури - 7-11 класів;
- з російської мови і літератури - 9-11 класів;
- з іноземних мов - 8-11 класів;
- з правознавства - 9-11 класів;
- з історії - 8-11 класів;
- з економіки - 9-11 класів;
- з математики - 6-11 класів;
- з біології - 8-11 класів;
- з географії - 8-11 класів;
- з хімії - 7-11 класів;
- з екології - 10-11 класів;
- з астрономії - 10-11 класів;
- з фізики - 7-11 класів;
- з інформатики - 8-11 класів;
- з інформаційних технологій - 8-11 класів;
- з трудового навчання - 8-11 класів;
- з педагогіки і психології - 11 класу.

3.4.2. Учні відповідних курсів професійно-технічних навчальних закладів, що стали переможцями I етапу відповідних олімпіад.

3.4.3. Учні Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка беруть участь у II етапі олімпіад, зазначених у підпункті 3.4.1 пункту 3.4 цього розділу, які проходять у відповідному районі м. Києва, крім олімпіад з математики, фізики, хімії, інформатики, інформаційних технологій, астрономії, що проводяться навчальним закладом самостійно.

3.4.4. У II етапі конкурсу (якщо такий проводиться) беруть участь переможці попереднього етапу змагань.

3.5. У III етапі олімпіад з навчальних предметів беруть участь:

3.5.1. Учні загальноосвітніх навчальних закладів, що стали переможцями II етапу олімпіад і включені до складу команди району (міста) відповідно:

- з української мови і літератури - 8-11 класів;
- з російської мови та літератури - 9-11 класів;
- з іноземних мов - 9-11 класів;
- з правознавства - 9-11 класів;
- з історії - 8-11 класів;
- з економіки - 9-11 класів;
- з математики - 7-11 класів;
- з біології - 8-11 класів;
- з географії - 8-11 класів;
- з хімії - 8-11 класів;
- з екології - 10-11 класів;
- з астрономії - 10-11 класів;
- з фізики - 8-11 класів;
- з інформатики - 8-11 класів;
- з інформаційних технологій - 9-11 класів;
- з трудового навчання - 9-11 класів;
- з педагогіки і психології 11 класу.

3.5.2. Учні відповідних курсів професійно-технічних навчальних закладів, що стали переможцями II етапу відповідних олімпіад і включені до складу команди району (міста).

3.5.3. Учні Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка беруть участь у III етапі олімпіад з математики, фізики, хімії, інформатики, інформаційних технологій, астрономії в м. Києві (або області за місцем постійного проживання учнів, якщо олімпіади проходять під час канікул) у складі окремих команд. Роботи учасників (перевірені журі) передаються до ліцею для визначення кандидатів-учасників IV етапу відповідних олімпіад.

3.5.4. Формування команд, визначення кількісного складу учасників, умови проведення II і III етапів олімпіад і конкурсів з кожного предмета або профілю здійснюють відповідно до цього Положення управління (відділи) освіти районних (міських) державних адміністрацій, управління освіти і науки обласних, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій, в Автономній Республіці Крим – Міністерство освіти і науки, молоді та спорту.

3.5.5. У III етапі конкурсу (якщо такий проводиться) беруть участь переможці попереднього етапу змагань.

3.6. У IV етапі олімпіад з навчальних предметів беруть участь обласні (від Автономної Республіки Крим – республіканська), київська та севастопольська міські команди, сформовані з учнів загальноосвітніх навчальних закладів та I-III курсів професійно-технічних навчальних закладів, а також (в олімпіадах з

математики, фізики, хімії, інформатики, інформаційних технологій, астрономії) – команди учнів Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

IV етап олімпіад з навчальних предметів проводиться для учнів відповідно:

- з української мови і літератури - 8-11 класів;
- з російської мови та літератури - 9-11 класів;
- з іноземних мов - 9-11 класів;
- з правознавства - 9-11 класів;
- з історії - 8-11 класів;
- з економіки - 9-11 класів;
- з математики - 8-11 класів;
- з біології - 8-11 класів;
- з географії - 8-11 класів;
- з хімії - 8-11 класів;
- з екології - 10-11 класів;
- з астрономії - 10-11 класів;
- з фізики - 8-11 класів;
- з інформатики - 9-11 класів;
- з інформаційних технологій - 10-11 класів;
- з трудового навчання - 9 та 11 класів;
- з педагогіки і психології - 11 класу.

Кількісний склад кожної команди визначається Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій відповідно до її рейтингу.

До складу команд включають учнів, які за станом здоров'я можуть бути допущені до участі у змаганнях, брали участь у попередньому III етапі олімпіад і стали переможцями.

3.7. У III етапі олімпіад зі спеціальних дисциплін і конкурсів фахової майстерності беруть участь переможці II етапу цих олімпіад і конкурсів із числа учнів випускних груп професійно-технічних навчальних закладів. У III етапі конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт беруть участь переможці II етапу із числа учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів.

3.8. Кількісний склад учасників III етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності та конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт і фінального етапу турнірів та їхнє представництво у командах від Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя визначаються відповідними правилами (умовами) їх проведення, які затверджуються наказом МОНмолодьспорту України.

3.9. У IV етапі олімпіад, турнірів, конкурсів з навчальних предметів беруть участь за погодженням з МОНмолодьспортом України переможці Інтернет-олімпіад, інших олімпіад та конкурсів (державного рівня).

Переможці зазначених олімпіад і конкурсів включаються понад рейтингову кількість, визначену згідно з пунктом 9.9 розділу IX цього

Положення, до складу команд Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя або Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка відповідно до місцезнаходження їхнього навчального закладу.

3.10. Будь-які винятки щодо участі учнів у Всеукраїнських учнівських олімпіадах з навчальних предметів і спеціальних дисциплін, турнірах, конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт та конкурсах фахової майстерності, не передбачені цим Положенням, заборонені.

3.11. До місця проведення олімпіад, турнірів і конкурсів учні прибувають організовано у супроводі керівника команди, маючи при собі паспорт або свідоцтво про народження, учнівський квиток, копію реєстраційного номера облікової картки платника податків – фізичної особи або серії паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідний орган державної податкової служби і мають відмітку у паспорті) (за наявності), медичну довідку про відсутність інфекційних хвороб і контакту з інфекційними хворими та посвідчення про допуск до роботи на відповідних машинах та обладнанні.

3.12. Керівник команди призначається з числа вчителів, майстрів виробничого навчання, викладачів навчальних закладів, які брали участь у підготовці учнів до олімпіад, турнірів і конкурсів, в їх проведенні і не є членами журі або оргкомітету відповідного етапу змагань.

3.13. Команду чисельністю понад 5 осіб супроводжує двоє дорослих, які є керівниками команди.

3.14. Керівники команди забезпечують безпеку життя і здоров'я членів команди.

3.15. На олімпіади зі спеціальних дисциплін і конкурси фахової майстерності прибувають представники професійно-технічних навчальних закладів та міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, кількість яких визначається із розрахунку один майстер чи викладач від кожного навчального закладу, що скерував учня на олімпіаду або конкурс. Представник може бути призначений керівником відповідної команди.

3.16. Керівники команд, представники навчальних закладів повинні забезпечити своєчасне оформлення документів, передбачених у пункті 3.11 цього розділу, прибуття учнів на олімпіаду, турнір або конкурс і повернення їх до навчальних закладів.

3.17. Керівники команд після прибуття до місця проведення відповідного етапу олімпіади, турніру, конкурсу подають до оргкомітетів копії звітів і заявок, оригінали яких були попередньо надіслані до Інституту та оргкомітетів за місцем проведення змагань, на право участі учнів у них.

До заявки на олімпіади з інформатики, інформаційних технологій включаються відомості про програмне та апаратне забезпечення, мову програмування для кожного учня, які узгоджуються з оргкомітетами відповідних олімпіад.

3.18. За відсутності звіту про проведення попереднього етапу та заявки про участь команди у відповідному етапі олімпіад, турнірів або конкурсів, неправильного їх оформлення або порушення строку їх подання питання про допуск команди до змагань вирішується оргкомітетом на його засіданні та фіксується в протоколі.

3.19. У разі заміни з поважних причин деяких учасників олімпіад керівник команди після прибуття до місця проведення змагань подає до оргкомітету оригінал нової заявки із зазначенням причини заміни учнів.

3.20. Забороняється втручання батьків учасників (або осіб, що їх замінюють) та інших осіб в перебіг змагань, проживання та харчування разом з учасниками змагань, участь у перевірці робіт та апеляцій.

Оргкомітетом можуть бути створені відповідні особливі умови для участі в змаганнях дитини з особливими потребами. Особа, яка супроводжує цю дитину, має обов'язково надати медичну довідку про відсутність інфекційних хвороб і контакту з інфекційними хворими.

3.21. Учасники олімпіад, турнірів, конкурсів до початку змагань мають бути ознайомлені з порядком і правилами (умовами) їх проведення, обладнанням, інструментами, матеріалами, характером і обсягом виконуваних робіт, видами і формами морального і матеріального заохочення тощо.

3.22. Учасники олімпіад, турнірів, конкурсів повинні дотримуватись вимог їх проведення, норм і правил безпеки життєдіяльності, виконувати рішення оргкомітету і журі, проявляти бережливість у використанні обладнання, приладів, інструментів тощо.

3.23. Порядок проведення конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт та склад їх учасників визначаються правилами (умовами) проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, які затверджуються МОНмолодьспортом України.

IV. Апеляція

4.1. Учасники олімпіад, турнірів, конкурсів усіх етапів мають право ознайомитись з відповідями (розв'язками) завдань, запропонованими журі, та з попередніми результатами перевірки робіт учасників до підбиття остаточних підсумків.

4.2. У разі виникнення питань учасники мають право після завершення всіх турів відповідного етапу змагань подавати заяву у письмовій формі апеляційній комісії з приводу правильності та об'єктивності оцінювання виконаних ними завдань і одержати письмову відповідь (за вимогою учня) до підбиття остаточних підсумків відповідних змагань.

Строки подання апеляції визначаються оргкомітетом, про що повідомляється учасникам перед початком змагань.

У заяві учень повинен зазначити причину апеляції.

4.3. Для проведення апеляції оргкомітетом олімпіад, турнірів, конкурсів створюється апеляційна комісія. Рішення апеляційної комісії фіксується у протоколі засідання цієї комісії та надається для ознайомлення заявнику.

V. Нагородження учасників олімпіад, турнірів, конкурсів

5.1. Переможцями відповідного етапу олімпіад, турнірів, конкурсів вважаються учні, нагороджені дипломами I, II та III ступенів.

5.2. Прізвища, імена переможців та учасників змагань записуються в дипломах у називному відмінку.

5.3. Переможці I і II етапів олімпіад, I етапу турнірів, I етапу конкурсів (II та III етапів, якщо такі проводяться) визначаються на спільному засіданні відповідних оргкомітетів та журі.

5.4. Переможці III етапу олімпіад з навчальних предметів, II етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності та конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт нагороджуються дипломами I, II, III ступенів окремо за класами (курсами) або за відповідними спеціалізаціями у кількості, яка не перевищує 50% числа учасників змагань відповідного класу (курсу) з орієнтовним розподілом кількості дипломів у співвідношенні 1:2:3.

Переможцем не може бути учасник, який за сумарним результатом виступів на всіх обов'язкових турах відповідного етапу олімпіади набрав менше ніж третину від максимально можливої сумарної (за всіма обов'язковими турами) кількості балів. Решті учасників вручаються дипломи учасника.

Результати проведення III етапу олімпіад з навчальних предметів, II етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності та конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт затверджуються відповідними наказами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Кращі роботи учасників олімпіад і конкурсів можуть бути відзначені спеціальними дипломами або призами.

5.5. Окремо, згідно із зазначеними в пункті 5.4 цього розділу вимогами, Головним управлінням освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) нагороджуються члени команд Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка, що стали переможцями III етапу олімпіад з математики, фізики, хімії, інформатики, інформаційних технологій, астрономії в м. Києві. При визначенні кількості переможців III етапу зазначених олімпіад в м. Києві (згідно з пунктом 5.4 цього розділу) кількість переможців від Українського фізико-математичного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка не враховується.

5.6. Переможці IV етапу олімпіад з навчальних предметів, III етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт нагороджуються дипломами I, II, III ступенів окремо за класами (курсами) або за профілями у кількості, що не перевищує 30% загальної кількості учасників змагань відповідного класу (курсу), з орієнтовним розподілом їх у співвідношенні 1:2:3.

Переможцем не може бути учасник, який за сумарним результатом виступів на всіх обов'язкових турах відповідного етапу олімпіади набрав менше ніж третину від максимально можливої сумарної (за всіма обов'язковими турами) кількості балів. Решта учасників нагороджується дипломами учасника.

Переможці III етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності нагороджуються дипломами I, II, III ступенів. Решта учасників нагороджується дипломами учасника. Переможцями є учасники, які за сумарним результатом турів набрали найбільшу кількість балів.

5.7. Кількість переможців IV етапу олімпіад з навчальних предметів, III етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт і фінального етапу турнірів, нагороджених дипломами I ступеня, не повинна перевищувати однієї шостої, а нагороджених дипломами II ступеня – однієї третини від кількості переможців відповідних змагань окремо за класами (курсами). Решта осіб з числа переможців нагороджуються дипломами III ступеня.

Команди – переможці фінального етапу турнірів нагороджуються дипломами I, II, III ступенів у кількості, що не перевищує 50% загальної кількості команд-учасників змагань, з орієнтовним розподілом їх у співвідношенні 1:2:3.

5.8. Дипломи переможців та учасників IV етапу олімпіад з навчальних предметів, III етапу науково-дослідницьких робіт і фінального етапу турнірів підписуються головами оргкомітетів та журі і завіряються відповідно до місця проведення змагань гербовою печаткою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

У разі втрати диплом не поновлюється і дублікат не видається.

Дипломи III етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності підписує Міністр освіти і науки, молоді та спорту України.

5.9. Результати проведення IV етапу олімпіад з навчальних предметів, III етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності та конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт і фінального етапу турнірів, конкурсів з навчальних предметів затверджуються наказами МОНмолодьспорту України.

5.10. Учасники олімпіад, конкурсів і турнірів можуть бути нагороджені спеціальними призами відповідних оргкомітетів, журі, благодійних фондів, спонсорів тощо.

VI. Оргкомітет олімпіад, турнірів, конкурсів

6.1. Оргкомітет змагань створюється із числа керівників наукових установ та організацій, що проводять олімпіади, турніри, конкурси працівників методичних установ, представників місцевих органів державної влади, громадських організацій, товариств, благодійних фондів тощо.

При проведенні конкурсів, пов'язаних з роботою на об'єктах, що підлягають державному нагляду уповноваженими органами, до складу оргкомітетів включаються представники цих органів.

6.2. Очолює оргкомітет голова, який має заступників і секретаря. Голова оргкомітету здійснює розподіл доручень між його членами та керує роботою з організації проведення відповідної олімпіади, конкурсу або турніру.

6.3. При проведенні IV етапу олімпіад з навчальних предметів, III етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності і конкурсу-

захисту науково-дослідницьких робіт та фінального етапу турнірів до складу оргкомітету входить координатор (представник МОНмолодьспорту України чи Інституту), який забезпечує координування та узгодження дій оргкомітету і відповідного журі під час підготовки та проведення заходів, відповідно до вимог цього Положення.

6.4. IV етап олімпіад з навчальних предметів, III етап олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності проводиться в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві і Севастополі за графіком, складеним на 5 років та затвердженим наказом МОНмолодьспорту України. Головами оргкомітетів призначаються відповідно Міністр освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, начальники управлінь освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

6.5. Оргкомітети:

6.5.1. Проводять організаційну роботу з підготовки і проведення олімпіад, турнірів, конкурсів.

6.5.2. Забезпечують порядок проведення олімпіад, турнірів, конкурсів.

6.5.3. Розподіляють робочі місця між учасниками конкурсів фахової майстерності відповідно до результатів жеребкування.

6.5.4. Розробляють правила проведення турнірів й умови проведення олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності.

6.5.5. Створюють комісію, яка проводить реєстрацію учасників олімпіад, конкурсів і турнірів, перевіряють відповідність складів команд до переліку осіб, поданих у заявках, наявність і правильність оформлення документів, передбачених пунктом 3.11 розділу III цього Положення, приймає рішення про допуск учнів до участі у конкурсі фахової майстерності, визначає жеребкуванням стартові номери його учасників.

6.5.6. Створюють робочі групи для проведення олімпіад зі спеціальних дисциплін і конкурсів фахової майстерності.

6.5.7. Готують документацію для проведення олімпіад, конкурсів, турнірів (програми, посвідчення учасників, бланки протоколів, звіти тощо).

6.5.8. Формують склад учасників олімпіад, конкурсів, турнірів із числа переможців попереднього етапу за результатами їх виступів на змаганнях або за результатами відбірково-тренувальних зборів.

6.5.9. На спільному із журі засіданні приймають рішення щодо визначення переможців змагань та нагородження переможців і учасників олімпіад, турнірів, конкурсів, визначають персональний склад учасників відбірково-тренувальних зборів та остаточний склад команд для участі у наступному етапі змагань, готують документацію про результати виступу команд.

6.5.10. Складають спільно з журі рішення про проведення олімпіад, турнірів, конкурсів. Рішення за підсумками проведення олімпіад, конкурсів, турнірів підписується головами оргкомітету, журі та секретарем оргкомітету олімпіади, конкурсу, турніру і завіряється відповідно до місця проведення змагань, печаткою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управлінь освіти і науки обласних, Київської та

Севастопольської міських державних адміністрацій, які забезпечують їх проведення.

У рішенні про проведення олімпіад, турнірів, конкурсів обов'язково вказуються:

- прізвище та ім'я (в називному відмінку) переможців і учасників змагань, найменування навчального закладу та клас (курс) навчання;
- прізвище, ім'я кандидатів до складу команди для участі в наступному етапі змагань (в тому числі – до участі у відбірково-тренувальних зборах та (або) до збірної команди на відповідні Міжнародні олімпіади, конкурси, турніри, якщо такі проводяться);
- короткий аналіз (в тому числі аналіз завдань по класах), висновки щодо результатів та рівня проведення олімпіади, турніру, конкурсу.

6.5.11. Сприяють висвітленню результатів олімпіад, турнірів і конкурсів у засобах масової інформації.

6.6. Секретар оргкомітету олімпіади, турніру, конкурсу забезпечує ведення необхідної документації.

6.6.1. Документація фінальних етапів олімпіад, турнірів, конкурсів з навчальних предметів, олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності та роботи учасників зберігаються протягом року в Інституті.

Документація фінальних етапів конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України зберігається протягом року в НЦ МАН.

6.6.2. Документація і роботи учасників I етапу олімпіад зберігаються у загальноосвітніх навчальних закладах, II етапу – у відділах освіти районних (міських) державних адміністрацій, III етапу – в інститутах післядипломної педагогічної освіти упродовж року з дня закінчення олімпіади.

VII. Журі олімпіад, турнірів, конкурсів

7.1. Журі формується з фахівців відповідного профілю з числа наукових працівників академічних установ та вищих навчальних закладів, викладачів, учителів, методистів тощо. Його очолює голова, який має одного або кількох заступників; решта – члени журі, доручення між якими розподіляє голова, а за його відсутності – заступник.

7.1.1. Кількість членів журі не повинна перевищувати третини від кількості учасників, які беруть участь у відповідній олімпіаді, турнірі, конкурсі.

7.1.2. До складу журі III і IV етапів олімпіад, фінальних етапів турнірів, конкурсів з навчальних предметів, III етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів та фінальних етапів турнірів не можуть входити близькі особи учасників відповідних змагань.

7.1.3. До складу журі IV етапу олімпіад з навчальних предметів, III етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів та фінальних етапів турнірів не може входити більше ніж 20% від загального числа членів журі відповідних змагань, працівників однієї установи або навчального закладу.

7.2. Голова журі:

7.2.1. Бере участь у формуванні складу журі.

7.2.2. Забезпечує об'єктивність перевірки та оцінювання робіт учасників змагань.

7.2.3. Надає науково-методичну допомогу членам журі під час перевірки робіт учасників змагань.

7.2.4. формує та очолює предметно-методичну комісію зі складання завдань для олімпіад, турнірів, конкурсів.

7.3. Журі:

7.3.1. Перевіряє та оцінює учнівські роботи.

7.3.2. Після завершення змагань проводить консультації для учасників олімпіад, турнірів, конкурсів і керівників команд щодо виконання запропонованих завдань.

7.3.3. Аналізує рівень підготовки учасників змагань, готує подання про нагородження переможців, складає відповідний аналітичний звіт.

7.3.4. Надає до оргкомітету відповідного етапу олімпіад, турнірів, конкурсів аналітичні звіти про результати проведення відповідного етапу змагань.

7.3.5. Рекомендує кандидатів до складу команд для участі у наступному етапі змагань.

7.3.6. Рекомендує персональний склад учасників відбірково-тренувальних зборів команд з підготовки команд України до відповідних Міжнародних олімпіад, турнірів, конкурсів.

7.4. Експерт-консультант олімпіади, турніру, конкурсу:

7.4.1. Надає науково-методичну допомогу членам журі під час перевірки робіт учасників змагань.

7.4.2. Бере участь у роботі апеляційної комісії.

7.4.3. Бере участь у засіданні журі або спільному засіданні журі та оргкомітету, де має право дорадчого голосу.

7.4.4. Бере участь у складанні аналітичних і науково-методичних документів за результатами проведеної олімпіади, турніру, конкурсу.

VIII. Робочі групи олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності

8.1. Робочі групи створюються із числа інженерно-педагогічних працівників, професійно-технічних навчальних закладів, міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, працівників підприємств і організацій, на базі яких проводиться олімпіада або конкурс.

8.2. Кількість робочих груп та їхній склад визначаються оргкомітетом олімпіад зі спеціальних дисциплін та конкурсів фахової майстерності залежно від конкретних умов проведення олімпіади або конкурсу. Очолює робочу групу керівник.

8.3. Керівником робочої групи призначається старший майстер професійно-технічних навчальних закладів, міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, до обов'язків якого входить організація проведення інструктажу учасників олімпіади або конкурсу з техніки безпеки з оформленням відповідного протоколу.

8.4. Робочі групи:

8.4.1. Забезпечують справність обладнання, машин, механізмів, агрегатів, режим їх експлуатації, перевіряють наявність на робочих місцях учасників необхідних інструментів, приладів, матеріалів, що використовуються в процесі проведення олімпіади або конкурсу.

8.4.2. Стежать за дотриманням учасниками конкурсів правил техніки безпеки.

8.4.3. Беруть участь за потреби в технологічному процесі, контролюють процес виконання учасниками олімпіад або конкурсу робіт, готують необхідні матеріали на розгляд журі.

ІХ. Порядок визначення кількісного складу команд

9.1. Кількісний склад команд, що беруть участь у I, II, III етапах олімпіад та відповідних етапах турнірів, конкурсів з навчальних предметів та конкурсах фахової майстерності, визначається відповідними оргкомітетами.

9.2. Кількісний склад команд для участі в IV етапі олімпіад з навчальних предметів визначається відповідно до рейтингу команд.

Кількісний склад команд або окремих учасників фінальних етапів турнірів, конкурсів визначається правилами (умовами) їх проведення.

9.3. Командам-учасницям IV етапу олімпіад з навчальних предметів надається право включення до їх складу понад рейтингову кількість одного учасника додатково за кожний диплом I ступеня, отриманий членом відповідної команди у IV етапі олімпіади попереднього року.

9.4. Дія пункту 9.3 цього розділу не поширюється на команди, які мали переможців, нагороджених дипломом I ступеня в позаминулому році, навіть якщо попереднього року відповідні олімпіади не проводились.

9.5. Рейтинг команд у Всеукраїнських учнівських олімпіадах з навчальних предметів державного рівня визначається МОНмолодьспортом України за результатами їх виступів протягом двох останніх років.

9.6. За кожний диплом, отриманий членом команди, нараховується така кількість балів:

- диплом I ступеня – 5 балів;
- диплом II ступеня – 3 бали;
- диплом III ступеня – 1 бал.

9.7. Щорічний рейтинг команди визначається як частка від ділення загальної кількості балів (ЗКБ), набраних R_i (де i – індекс, що відповідає року, за який визначається рейтинг) усіма переможцями, які є членами даної команди, до загальної кількості членів команди (N), які фактично брали участь у змаганнях, тобто: $R_i = \text{ЗКБ} / N$

У разі включення відповідно до пункту 3.9 розділу III цього Положення, за погодженням з МОНмолодьспортом України, додаткових членів до складу команди, їхні результати враховуються при обчисленні рейтингу команди.

9.8. Загальний рейтинг команди $R_{\text{заг}}$ визначається як сума рейтингів за останні два роки, тобто: $R_{\text{заг}} = R_2 + R_1$.

За рейтингом складається список команд, починаючи з команди, яка має найвищий рейтинг.

9.9. На наступний рік формування команд IV етапу олімпіад з навчальних предметів з урахуванням кількості класів, що беруть в них участь, здійснюється таким чином:

9.9.1. З української мови та літератури, історії, математики, фізики, хімії, біології, географії беруть участь учні 8-11 класів без урахування додаткових членів команди з числа переможців, які попереднього року одержали дипломи I ступеня, команда, яка розташована на 1 місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 11-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

- II, III місця - із 9-ти осіб;
- IV-VI місця - із 8-ми осіб;
- VII-X місця - із 7-ми осіб;
- XI-XV місця - із 6-ти осіб.

Решта команд формується у складі не більше 4-х учнів.

9.9.2. З іноземних мов (англійська, німецька, французька, іспанська), правознавства, інформатики, економіки, російської мови і літератури беруть участь учні 9-11 класів без урахування додаткових членів команди з числа переможців, які попереднього року одержали дипломи I ступеня, команда, яка розташована на 1 місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 9-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

- II, III місця – із 7-ми осіб;
- IV-VI місця – із 6-ти осіб;
- VII-X місця – із 5-ти осіб;
- XI-XV місця – із 4-х осіб.

Решта команд формується у складі не більше 3-х учнів.

9.9.3. З трудового навчання беруть участь учні 9 та 11 класів без урахування додаткових членів команди з числа переможців, які попереднього року одержали дипломи I ступеня, команда, яка розташована на I місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 6-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

- II-IV місця – із 5-ти осіб;
- V-IX місця – із 4-х осіб;
- X-XV місця – із 3-х осіб.

Решта команд формується у складі не більше 2-х учнів.

За однакового рейтингу команди у списку розташовуються в алфавітному порядку, а кількісний склад цих команд визначається як округлене до цілого числа середнє арифметичне між представництвом, що відповідає їх фактичному місцю у списку команд.

9.9.4. З екології, астрономії, інформаційних технологій беруть участь учні 10-11 класів без урахування додаткових членів команди з числа переможців, які

попереднього року одержали дипломи I ступеня; команда, яка розташована на I місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 6-ти осіб; команди, які посіли відповідно:

- II-IV місця – із 5-ти осіб;
- V-IX місця – із 4-х осіб;
- X-XV місця – із 3-х осіб.

Решта команд формується у складі не більше 2-х учнів.

9.9.5. З педагогіки і психології беруть участь учні 11 класів без урахування додаткових членів команди з числа переможців, які попереднього року одержали дипломи I ступеня, команда, яка розташована на I місці у списку, формує свій склад у кількості не більше 5-ти осіб;

команди, які посіли відповідно:

- II-IV місця – із 4-х осіб;
- V-IX місця – із 3-х осіб;
- X-XV місця – із 2-х осіб.

Решта команд формується у складі не більше 1-го учня.

9.9.6. Якщо певна олімпіада не проводилась протягом двох останніх років, то склад усіх команд, що братимуть участь в цьогорічній олімпіаді, формується у кількості, що відповідає кількісному складу команди, яка розташована на XVI місці в рейтинговому списку, складеному для відповідної олімпіади.

Якщо олімпіада проводилась в один з двох попередніх років, то рейтинг команд визначається за результатами виступу учнів цього року.

9.9.7. До складу команд, що посіли I-VI місця (в олімпіаді з трудового навчання, астрономії, інформаційних технологій та екології I-IX місця), обов'язково включається по 2 учні, а решти команд – по одному учню із класу (курсу).

X. Контроль та громадське спостереження за проведенням олімпіад, турнірів, конкурсів

10.1. Контроль за проведенням олімпіад, турнірів, конкурсів здійснює МОНмолодьспорту України в установленому чинним законодавством порядку.

10.2. Громадське спостереження за проведенням олімпіад, турнірів конкурсів можуть здійснювати представники учнівського самоврядування, навчальних закладів, засобів масової інформації.

10.3. Суб'єкти громадського спостереження повинні дотримуватися вимог чинного законодавства.

10.4. Суб'єкти громадського спостереження можуть звертатися з пропозиціями, питаннями до апеляційної комісії та отримувати відповідь в установленому чинним законодавством порядку.

XI. Фінансування олімпіад, турнірів, конкурсів

11.1. Проведення олімпіад, конкурсів, турнірів фінансується за рахунок державного та місцевих бюджетів.

11.2. Витрати на проведення шкільних (училищних), районних (міських), обласних (в Автономній Республіці Крим – республіканських, у містах Києві та Севастополі – міських) етапів олімпіад, турнірів і конкурсів, проживання,

харчування, проведення культурно-масових заходів, оплату роботи членів журі та оргкомітетів, експертів-консультантів, заохочення учасників несуть відповідні управління освіти і науки, установи і навчальні заклади, які їх проводять.

Витрати на проїзд (в обидва кінці) учасників змагань, харчування в дорозі, відрядження осіб, що супроводжують учасників, проведення відбірково-тренувальних зборів кандидатів до складу команд на наступний етап олімпіад, турнірів і конкурсів несуть відповідні управління освіти, установи і навчальні заклади, які направляють команду або окремих учасників на олімпіаду, турнір чи конкурс.

(Пункт 11.2 розділу XI в редакції Наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №29 від 16.01.2012)

11.3. Фінансування проведення фінальних етапів олімпіад, конкурсів, турнірів, конкурсних відбірково-тренувальних зборів кандидатів до складу команд учнів України для участі у Міжнародних учнівських олімпіадах, турнірах, конкурсах з навчальних предметів здійснюється МОНмолодьспортом України, Міністерством освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, управліннями освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій в межах асигнувань, передбачених місцевими та Державним бюджетами.

11.4. Витрати на проїзд, харчування в дорозі учасників фінальних етапів олімпіад, турнірів, конкурсів та відрядження осіб, що супроводжують, покладаються на відповідні управління освіти і науки, установи або окремі навчальні заклади, які відряджають команду або окремих учасників.

11.5. Харчування учасників I-III етапів олімпіад з навчальних предметів, I-II етапів олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності та конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт проводиться за нормами, передбаченими для вихованців шкіл-інтернатів; IV етапу олімпіад з навчальних дисциплін, III етапу олімпіад зі спеціальних дисциплін, конкурсів фахової майстерності, конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт і фінальних етапів турнірів і конкурсів – за нормами для вихованців училищ фізичної культури.

11.6. Оплата відряджень членів оргкомітетів, журі, експертів-консультантів та координаторів Всеукраїнських олімпіад, турнірів, конкурсів здійснюється за рахунок установ, у яких вони працюють.

11.7. Для проведення олімпіад, турнірів, конкурсів дозволяється залучення коштів фізичних осіб, підприємств, установ, організацій, фондів та інших добровільних внесків тощо.

11.8. До роботи зі складання завдань для олімпіад, конкурсів і турнірів усіх етапів та до участі в роботі оргкомітету і журі можуть залучатися працівники різних навчальних закладів, установ та організацій на договірних підставах з оплатою праці відповідно до чинного законодавства.

Умови проведення II етапу Всеукраїнських олімпіад зі спеціальних дисциплін за напрямками підготовки серед учнів державних професійно-технічних навчальних закладів і міжшкільних навчально-виробничих комбінатів

У змаганнях беруть участь переможці I етапу – учні II-III курсів (на базі базової загальної середньої освіти) та I-II курсів (на базі повної загальної середньої освіти) державних професійно-технічних навчальних закладів і міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, що здійснюють підготовку за напрямками підготовки: будівництво, харчові технології, торгівля та ресторанний сервіс, легка промисловість та сфера послуг, обробка металів, електротехніка, сільське господарство, транспорт.

Учасники олімпіад прибувають на місце проведення в супроводі керівників команди, які забезпечують безпеку життя і здоров'я членів команди. Учасник повинен мати учнівський квиток, паспорт або свідоцтво про народження.

Місце проведення обласного етапу олімпіад визначається організаційним комітетом.

Програма обласного етапу олімпіади передбачає:

- виконання письмового завдання із професійно-теоретичної підготовки (3 астрономічні години); максимальна кількість – 60 балів.

- виконання письмового завдання з охорони праці та безпеки життєдіяльності (1 астрономічна година); максимальна кількість – 15 балів.

Письмові завдання мають чотири рівні складності. Загальна кількість – 75 балів.

Заклади освіти, на базі яких проводяться олімпіади, готують приміщення, матеріально-технічну базу, технічну і технологічну документацію, створюють безпечні умови для виконання олімпіадних завдань.

Під час виконання завдань олімпіад учні сидять по одному за партою. Забороняється спілкування учасників між собою, користуватися довідниками, словниками, таблицями, картами, обчислювальними засобами, електронним обладнанням, засобами комунікації (Інтернет, мобільні телефони).

При виконанні письмових робіт, що підлягають шифруванню, забороняється використання будь-яких позначок, які сприяли б дешифруванню робіт.

Порядок виконання завдань учень може обирати самостійно. Завдання записується за тим номером, за яким воно вказано.

У разі порушення Положення, Умов проведення олімпіад, члени оргкомітету мають право позбавити будь-якого учня подальшої участі в змаганнях, про що робиться відповідний запис у протоколі засідання журі.

За необхідності учасник олімпіади, з дозволу представника робочої групи, залишивши роботу на столі, може вийти з аудиторії на 5 хвилин.

Оргкомітетом забезпечуються однакові умови для виконання учасниками запропонованих завдань та дотримання однакових вимог при перевірці робіт.

Після того, як час на виконання завдань вичерпаний, член робочої групи збирає роботи учасників олімпіади та передає їх члену оргкомітету, відповідальному за проведення цієї олімпіади.

Член оргкомітету шифрує роботи, залишає в себе обкладинки, а роботи передає особисто голові журі для перевірки. Робота журі здійснюється в зазначені терміни та місці, визначеним організаційним комітетом. Журі перевіряє роботи та за кожне завдання виставляє кількість набраних балів відповідно до критеріїв оцінювання, наданих разом із завданнями, підраховує їх загальну суму. Журі перевіряє тільки завдання, що записані у чистовик учасника олімпіади. Чернетка членами журі не розглядається. Після перевірки кожна робота підписується головою журі і не менше як двома членами журі. Після цього член оргкомітету розшифровує роботи.

На підставі результатів оформлюється протокол засідання журі з кожної професії окремо. Протоколи передаються голові оргкомітету. Усі учнівські роботи та один примірник протоколу залишаються у голови відповідного фахового журі та зберігаються рік. Результати олімпіад оприлюднюються на сайті Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області у встановлений наказом термін.

Після оприлюднення результатів учасник олімпіади має право в триденний термін подати до апеляційної комісії заяву щодо не об'єктивності оцінювання виконаного завдання.

За проведенням олімпіад здійснюється громадське спостереження представників учнівського самоврядування навчальних закладів, засобів масової інформації.

ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ
«ВОДІЙ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ, КАТЕГОРІЯ «С»»

I рівень (15 балів)

1. Чи прирівнює наявність на другорядній дорозі покриття безпосередньо перед перехрестям?

1. Прирівнює її за значенням до перехрещуваної.
2. Не прирівнює її за значенням до перехрещуваної.

2. Що надходить під час такту впуску в циліндри дизельного двигуна ?

1. Паливо.
2. Паливоповітряна суміш.
3. Повітря.
4. Масло.

3. За рахунок чого працює двигун внутрішнього згорання?

1. За рахунок згорання паливоповітряної суміші в циліндрах двигуна.
2. За рахунок згорання палива.
3. За рахунок трансмісії.
4. За рахунок моменту інерції маховика.

4. З якого віку дозволяється керувати мотоциклом на дорозі?

1. Із 14 років.
2. Із 15 років.
3. Із 16 років.
4. Із 18 років.

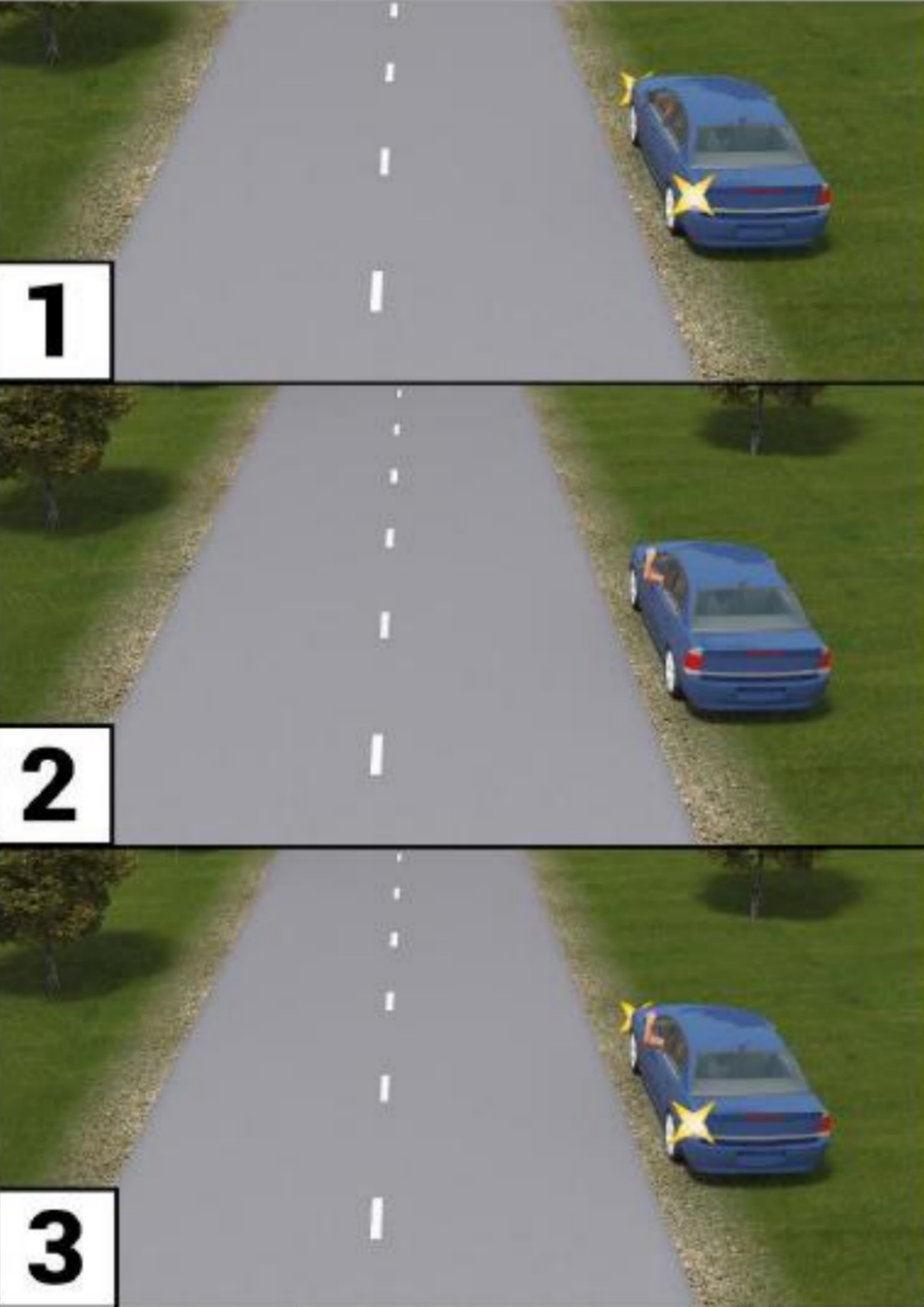
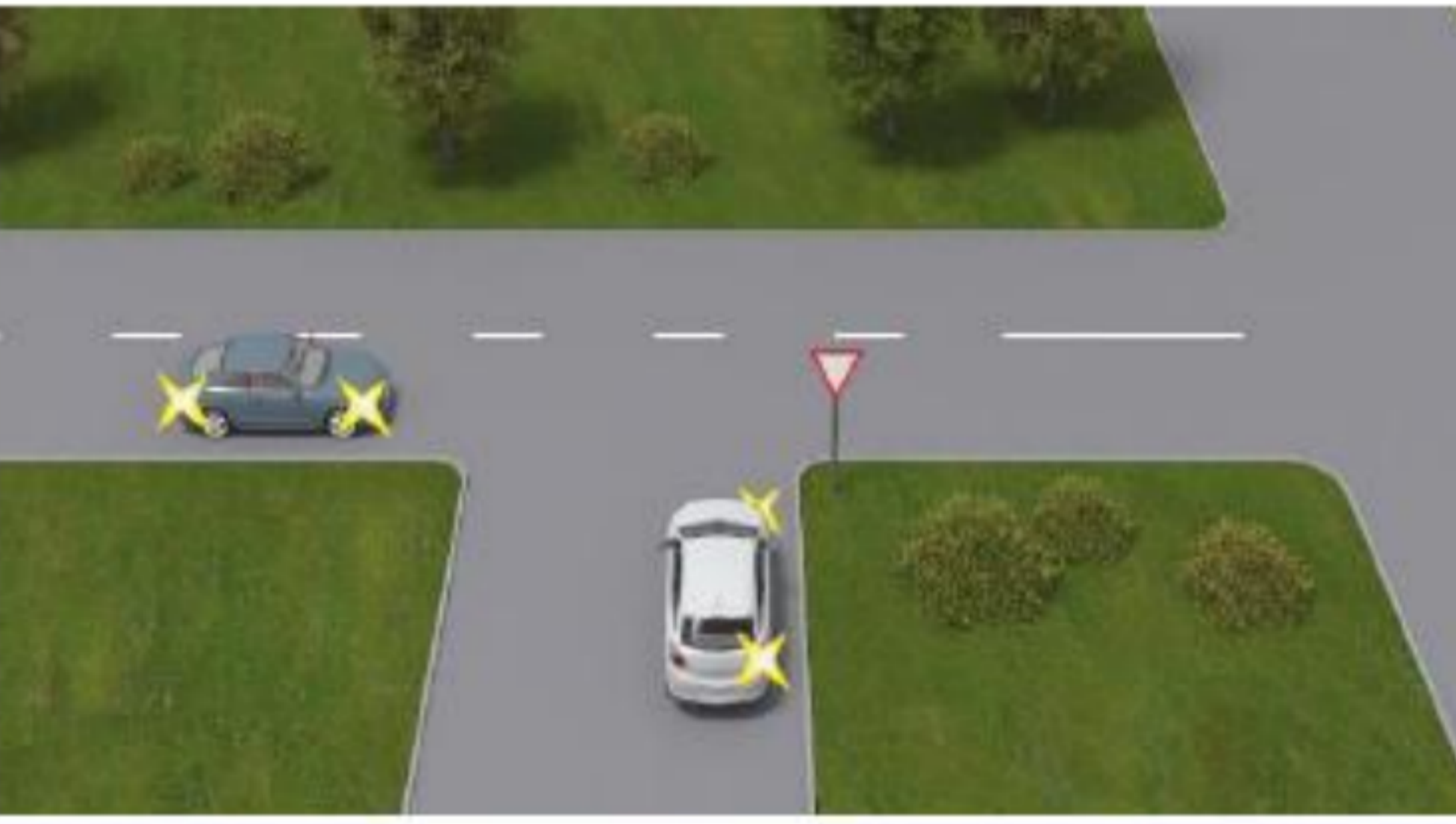

5. Чи повинен водій високої культури:

1. Вступати в перепалку з інспекторами дорожньо-патрульної служби безпеки руху.
2. Їздити на брудному, немитому автомобілі.
3. Доброзичливо поводитиметься з усіма учасниками дорожнього руху.
4. Не проявляти турботу до незнайомих водіїв і пішоходів, які потрапили в біду.

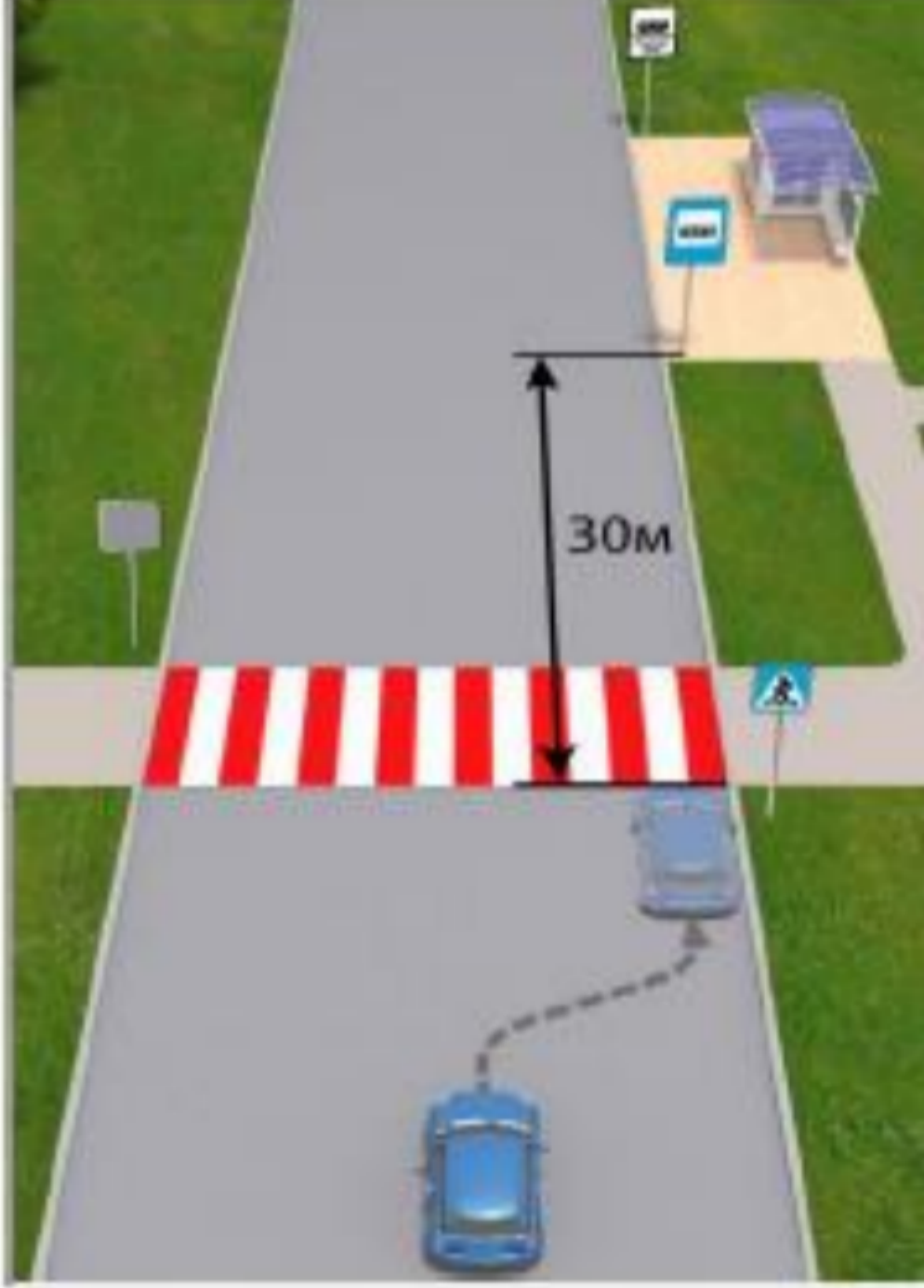

Тестове завдання №6

<p>Чи дозволено Вам повернути праворуч у даній ситуації?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дозволено, даючи дорогу пішоходам. 2. Заборонено. 	
<p>Кому дозволено рух у даній ситуації?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обом транспортним засобам. 2. Тільки автомобілю. 3. Тільки трамваю. 	
<p>Чи дозволено Вам рух у даній ситуації?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дозволено тільки Вам. 2. Дозволено, але треба дати дорогу трамваю. 3. Заборонено. 	
<p>У яких напрямках дозволено рух у даній ситуації?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Праворуч. 2. Прямо або ліворуч. 3. Прямо або праворуч. 4. Прямо. 	
<p>Чи дозволено Вам повернути праворуч у даній ситуації?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дозволено, даючи дорогу пішоходам. 2. Дозволено, не даючи дорогу пішоходам. 3. Заборонено. 	
<p>Чи дозволено Вам рух у напрямку, вказаному стрілкою в додатковій секції світлофора?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дозволено. 2. Заборонено. 	

Тестове завдання №7

<p>Як повинен водій позначити місце дорожньо-транспортної пригоди?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ввімкнути аварійну сигналізацію, а також установити знак аварійної зупинки чи миготливий червоний ліхтар. 2. Ввімкнути габаритні ліхтарі, а також встановити знак аварійної зупинки. 3. Ввімкнути тільки аварійну сигналізацію 	
<p>На якому малюнку водій правильно подав сигнал про початок руху?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. На другому. 2. На першому. 3. На третьому. 	
<p>Ви водій, рухаючись на сірому автомобілі вирішили повернути праворуч на другому перехресті. Ви:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Включите покажчик повороту як показано на малюнку. 2. Включите покажчик повороту, як показано на малюнку, і для запобігання дорожньо-транспортної пригоди з білим автомобілем, попередити його звуковим сигналом. 3. Проїдете перше перехрестя і включите покажчик повороту, щоб не вводити в оману водія білого автомобіля. 	
<p>Які попереджувальні сигнали вмикаються на транспортному засобі, що буксирується?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ближнє світло фар і аварійна сигналізація. 2. Тільки аварійна сигналізація. 3. Тільки ближнє світло фар. 	
<p>Який зі способів буксирування заборонений на гірських дорогах?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Буксирування будь-яким способом. 2. Буксирування на гнучкому зчепленні. 3. Буксирування на жорсткому зчепленні. 4. Буксирування способом часткового навантаження. 	

Тестове завдання №8

<p>Чи може водій виконати посадку (висадку) пасажирів у місці виконання дорожніх робіт?</p>	<p>1. Може. 2. Не може.</p>	
<p>На якій відстані до позначеного місця виконання дорожніх робіт заборонено зупинку транспортних засобів?</p>	<p>1. 10 м. 2. 15 м. 3. 30 м.</p>	
<p>Чи дозволено водієві зупинитися в цьому місці?</p>	<p>1. Дозволено. 2. Заборонено.</p>	
<p>Як повинен вчинити водій синього автомобіля в даній ситуації?</p>	<p>1. Дати дорогу трактору і проїхати другим. 2. Не даючи дорогу трактору, проїхати першим.</p>	
<p>Під час руху прямо на даному перехресті Ви повинні:</p>	<p>1. Проїхати другим, давши дорогу трамваю. 2. Проїхати перехрестя першим, не даючи дорогу трамваю.</p>	 <p>альтернативный текст</p>
<p>На даному перехресті Ви повинні:</p>	<p>1. Дати дорогу трамваю. 2. Проїхати першим, оскільки маєте перевагу в русі.</p>	

Тестове завдання №9

<p>У яких випадках на транспортних засобах встановлюється такий розпізнавальний знак?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. У разі перевезення небезпечного вантажу. 2. Коли вантаж виступає за габарити транспортного засобу на відстань більшу, ніж це передбачено Правилами дорожнього руху. 3. Під час перевезення великовагового вантажу. 4. Відповіді 1, 2 і 3. 	
<p>Цей розпізнавальний знак встановлюється на транспортних засобах:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що належать водіям-лікарям. 2. Якими керують водії-лікарі. 3. Якими керують водії-інваліди. 4. Якими керують глухі або глухонімі водії. 	
<p>Цим розпізнавальним знаком позначають транспортні засоби, які:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Перевозять великовагові вантажі. 2. Перевозять великогабаритні вантажі. 3. Перевозять небезпечні вантажі. 	
<p>На яких транспортних засобах встановлюється такий розпізнавальний знак?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. На тих, якими керують водії-інваліди. 2. На тих, якими керують глухі або глухонімі водії. 3. Відповіді 1 і 2. 	<p>альтернативный текст</p>

34 ДОРОЖНЯ РОЗМІТКА

<p>Дана дорожня розмітка у вигляді стрілок, нанесена на смузі руху:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інформує про те, що дорога повертає праворуч. 2. Надає Вам перевагу в разі перестроювання на праву смугу. 3. Попереджає про наближення до звуження проїзної частини. 	
<p>Дана вертикальна дорожня розмітка:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забороняє стоянку транспортних засобів. 2. Не дозволяє зупинку транспортних засобів. 3. Означає бордюри на небезпечних ділянках доріг. 	

Тестове завдання №10

<p>На якому боці дороги з одностороннім рухом в населеному пункті водіїв вантажного автомобіля з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т дозволено зупинитися?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3 обох боків у будь-якому випадку. На правому боці завжди, на лівому боці - тільки для завантаження або розвантаження. Тільки на правому боці. 	
<p>Які дії повинен виконати водій великогабаритного вантажного автомобіля в дорожній ситуації, коли інші водії не можуть обігнати його?</p>	<ol style="list-style-type: none"> Нічого не робити. Рухатися якомога правіше, а у разі потреби - зупинитися на узбіччі і пропустити транспортні засоби, що рухаються за ним. Увімкнути аварійну світлову сигналізацію. Виконати дії, зазначені у відповідях 2 і 3. 	
<p>Чи дозволено водіїв вантажного автомобіля перевищувати швидкість, зазначену на розпізнавальному знаку «Обмеження максимальної швидкості»?</p>	<ol style="list-style-type: none"> Дозволено. Заборонено. 	
<p>Яка максимальна швидкість встановлена для всіх вантажних автомобілів на цій дорозі за межами населених пунктів?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 100 км/год. 110 км/год. 70 км/год. 80 км/год. 90 км/год. 	
<p>З якою максимальною швидкістю допускається рух вантажних автомобілів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т на дорогах з окремими проїзними частинами?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 110 км/год. 130 км/год. 80 км/год. 90 км/год. 	
<p>Яка максимальна швидкість встановлена на автомагістралі для руху вантажних автомобілів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т з причепами?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 110 км/год. 130 км/год. 80 км/год. 90 км/год. 	

11. Що необхідно зробити при заносі задньопривідного автомобіля?

1. Зменшити подачу палива.
2. Зменшити подачу палива та повернути кермо в протилежний бік від заносу.
3. Відпустити автомобіль в занос.
4. Зменшити подачу палива та повернути кермо в бік заносу.

12. У якому випадку відцентрова сила при повороті зменшується?

1. При збільшенні швидкості руху.
2. При зменшенні швидкості руху.
3. Не зменшується ні в якому випадку.
4. Відсутня правильна відповідь.

13. При русі на косогорах водій повинен :

1. Уникати руху по косогорах.
2. Вести автомобіль повільно , уникаючи різких поворотів рульовим колесом.
3. Правильна відповідь відсутня.
4. Достатньо вести автомобіль повільно.

14. Що розуміється під часом реакції ?

1. Час із моменту, коли водій побачив небезпеку, до повної зупинки.
2. Усі відповіді правильні.
3. Час із моменту, коли водій побачив небезпеку, до початку конкретних дій.
4. Час із моменту початку дій до повної зупинки.

15. З якою швидкістю дозволяється рух на автомобілі по засніженій дорозі за умови, що на ньому встановлені «зимові» покриття?

1. Зі швидкістю 40 км/год.
2. Усі відповіді правильні.
3. Зі швидкістю, яка обумовлена пдр на цій ділянці шляху.
4. Зі швидкістю, яка забезпечує безпечний рух.

II рівень (15 балів)

1. Дати визначення: водій -

2. Дати визначення: автопоїзд –

3. Дати визначення: гальмівний шлях –

4. Дати визначення: крайнє положення на проїзній частині –

5. Дати визначення: недостатня видимість –

6. Продовжити речення: водій транспортного засобу має право

7. Продовжити речення: рух по проїзній частині на велосипедах, мопедах, гужових возах і вершникам дозволяється

8. Продовжити речення. У населеному пункті зупинка і стоянка транспортних засобів дозволяється

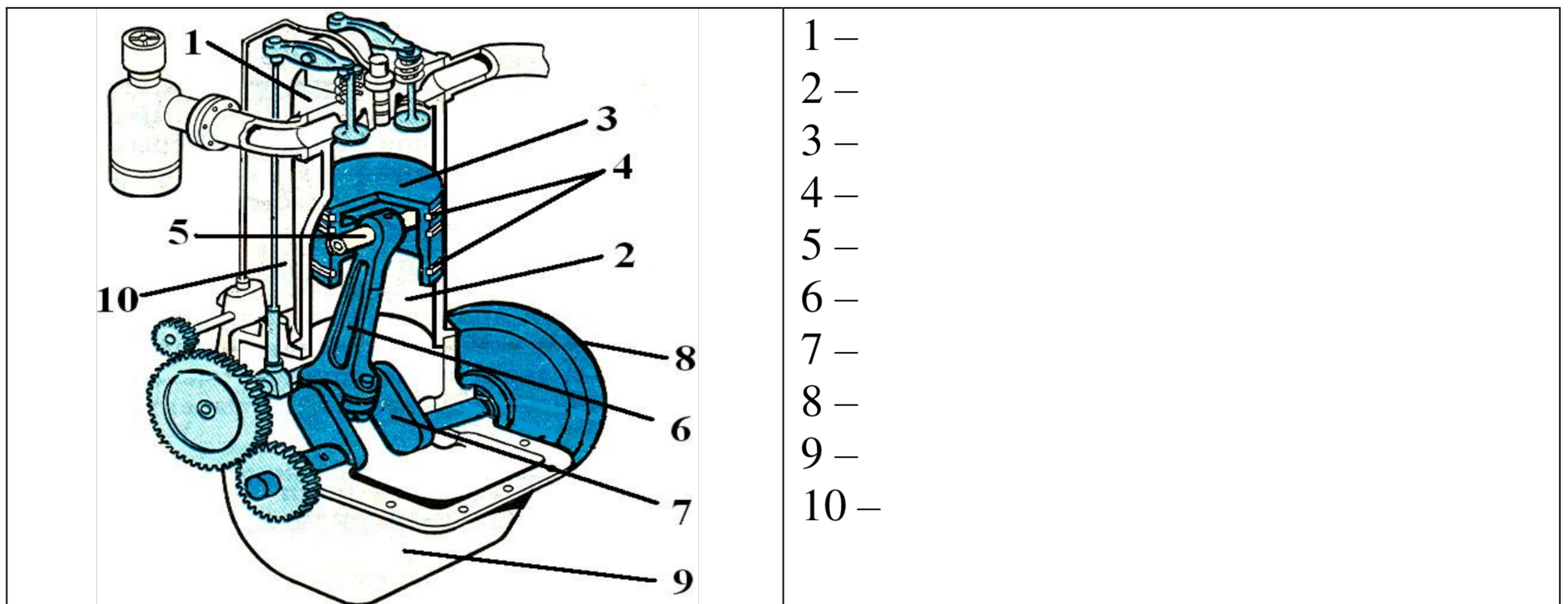
9. Продовжити речення: на всіх механічних транспортних засобах поза населеними пунктами повинні бути ввімкнені денні ходові вогні з 1 _____ по 1 _____.

10. Продовжити речення: велосипедисту забороняється

III рівень (15 балів)

1. Описати ваші дії при непритомності потерпілого.

2. Назвати основні технічні характеристики двигунів вантажних автомобілів.

3. Згідно з наведених деталей кривошипно-шатунного механізму вказати їх призначення.

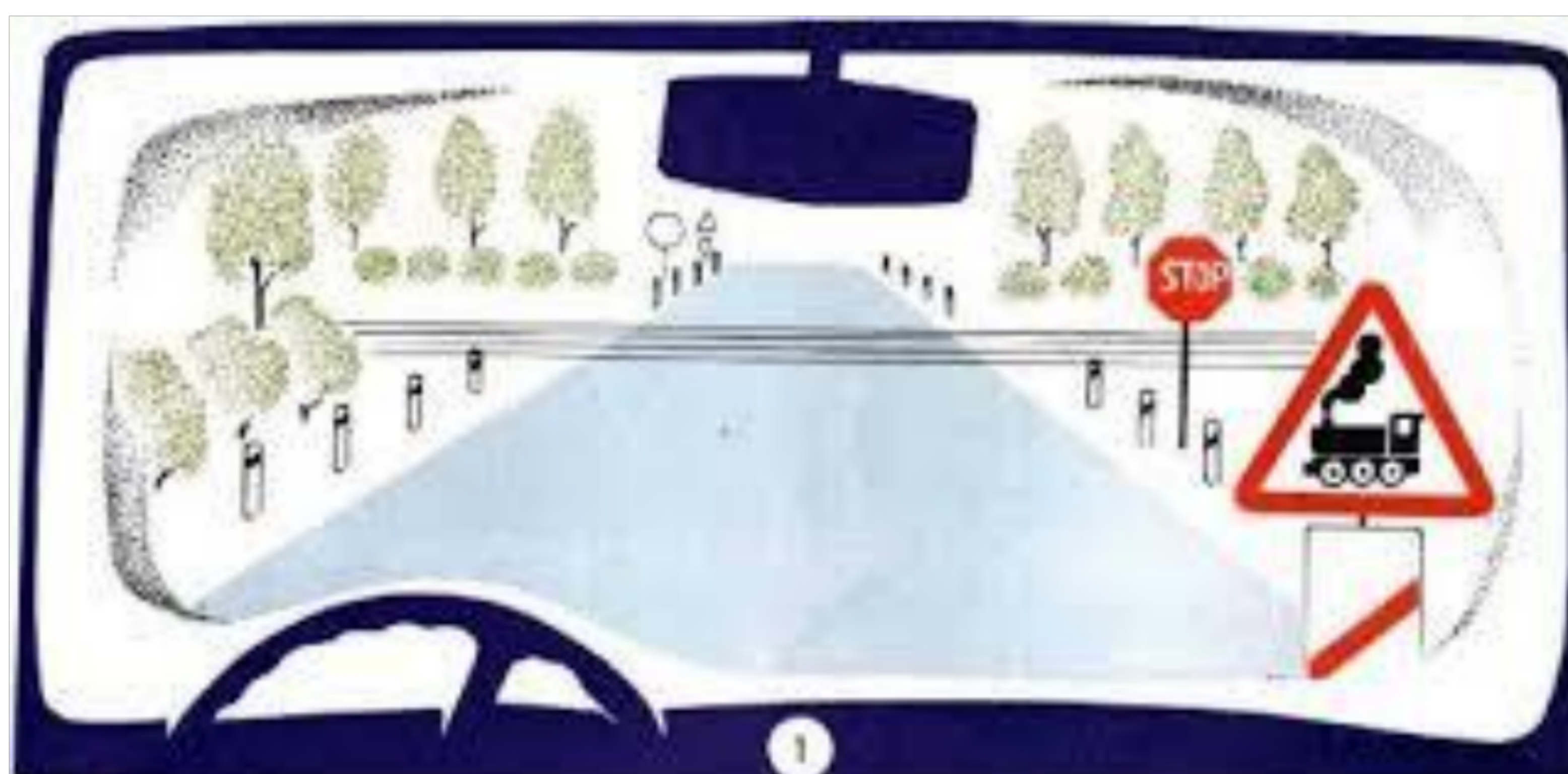
4. Описати, за якими ознаками класифікуються автомобілі.

5. Описати, чим відрізняються роздавальні коробки без знижувальної передачі та з додатковою знижувальною передачею?

IV рівень (15 балів)

1.Визначити ознаки небезпеки та ймовірний розвиток дорожньо-транспортної ситуації.

Транспортний засіб наблизився до залізничного переїзду без шлагбаума по двосмуговій дорозі ¹ востороннім рухом. Оглядовість на переїзді водію транспортного засобу ¹ обмежена зеленими насадженнями.

1. Визначте ознаки небезпеки в даній дорожній ситуації.
2. Визначте ймовірний розвиток дорожньо-транспортної ситуації.

**ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ «ТРАКТОРИСТ-МАШИНІСТ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА», КАТЕГОРІЯ «А1»**

I рівень (15 балів)

1. З якого номера циліндра починають перевірку наявності теплових зазорів у приводі клапанів двигуна?

1. З будь-якого.
2. З третього.
3. З другого.
4. З першого.

2. Який тиск початку уприскування палива форсунки двигуна Д-240?

1. 145 атм.
2. 160 атм.
3. 175 атм.
4. 190 атм.

3. Яка максимальна маса сільськогосподарської машини, що піднімається начіпним механізмом трактора ЮМЗ-МТЗ, кг:

1. 1200 кг.
2. 650 кг.
3. 800 кг.
4. 700 кг.

4. Яку трансмісію використовують на тракторі Т-150 К?

1. Механічну.
2. Гідромеханічну.
3. Електричну.
4. Гідростатичну.

5. Для обробітку яких сходів призначений культиватор УСМК-5,4:

1. Кукурудзи.
2. Соняшнику.
3. Цукрового буряка.
4. Сої.

6. Який тип підсилювача рульового керма у СК-5 "Нива"?

1. Пневматичний.
2. Гідравлічний.
3. Механічний.
4. Гідропневматичний.

7. Яким способом висівають зернові і зернокруп'яні культури ?

1. Рядковим вузькорядним.
2. Ширококорядним, стрічковим.
3. Пунктирним гніздовим.

8. Для попередження одночасного вмикання двох передач у коробці передач трактора МТЗ-80 встановлено:

1. Нерухомі пластини між повзунами.
2. Фіксатори.
3. Вилки.

9. Насос гідросистеми трактора МТЗ-80 приводиться в дію від:

1. Проміжної шестірні приводу вала відбору потужності.
2. Шестірні колінчастого вала.
3. Шестірні розподільного вала.

10. Якої з названих частин немає в конструкції гідробака трактора МТЗ-80?

1. Фільтра.
2. Запобіжного клапана.
3. Мірної лінійки.
4. Внутрішніх перегородок.
5. Пробки зливного отвору.
6. Сапуна.

11. Якої з названих частин немає в конструкції силового циліндра?

1. Поршня.
2. Штока.
3. Маслопровідної трубки.
4. Гідравлічного клапана.
5. Сапуна.
6. Уповільнювального клапана.

12. На який тиск відрегульований запобіжний клапан регулятора?

1. 2,5 МПа.
2. 9,5 МПа.
3. 13,5 МПа.
4. 17,5 МПа.

13. Який зазор між електродами свічки запалення?

1. 0,25 - 0,30 мм.
2. 0,45 - 0,55 мм.
3. 0,6 - 0,9 мм.
4. 1,6 - 1,9 мм.

14. Який зазор між контактами переривника магнето ?

1. 0,25 - 0,30 мм.
2. 0,45 - 0,55 мм.
3. 0,6 - 0,9 мм.
4. 1,6 - 1,9 мм.

15. Скільки шатунних шийок має колінчастий вал двигуна Д-240?

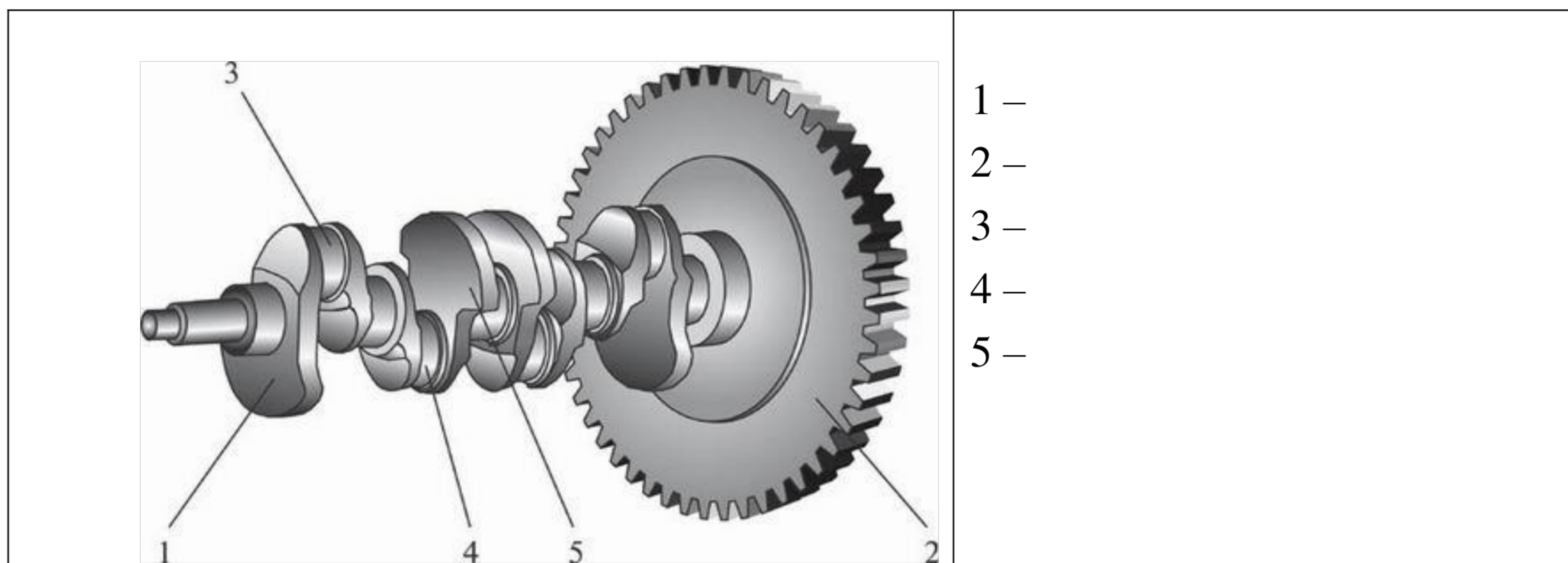
1. Три.
2. Чотири.
3. П'ять.
4. Шість.

II рівень (15 балів)

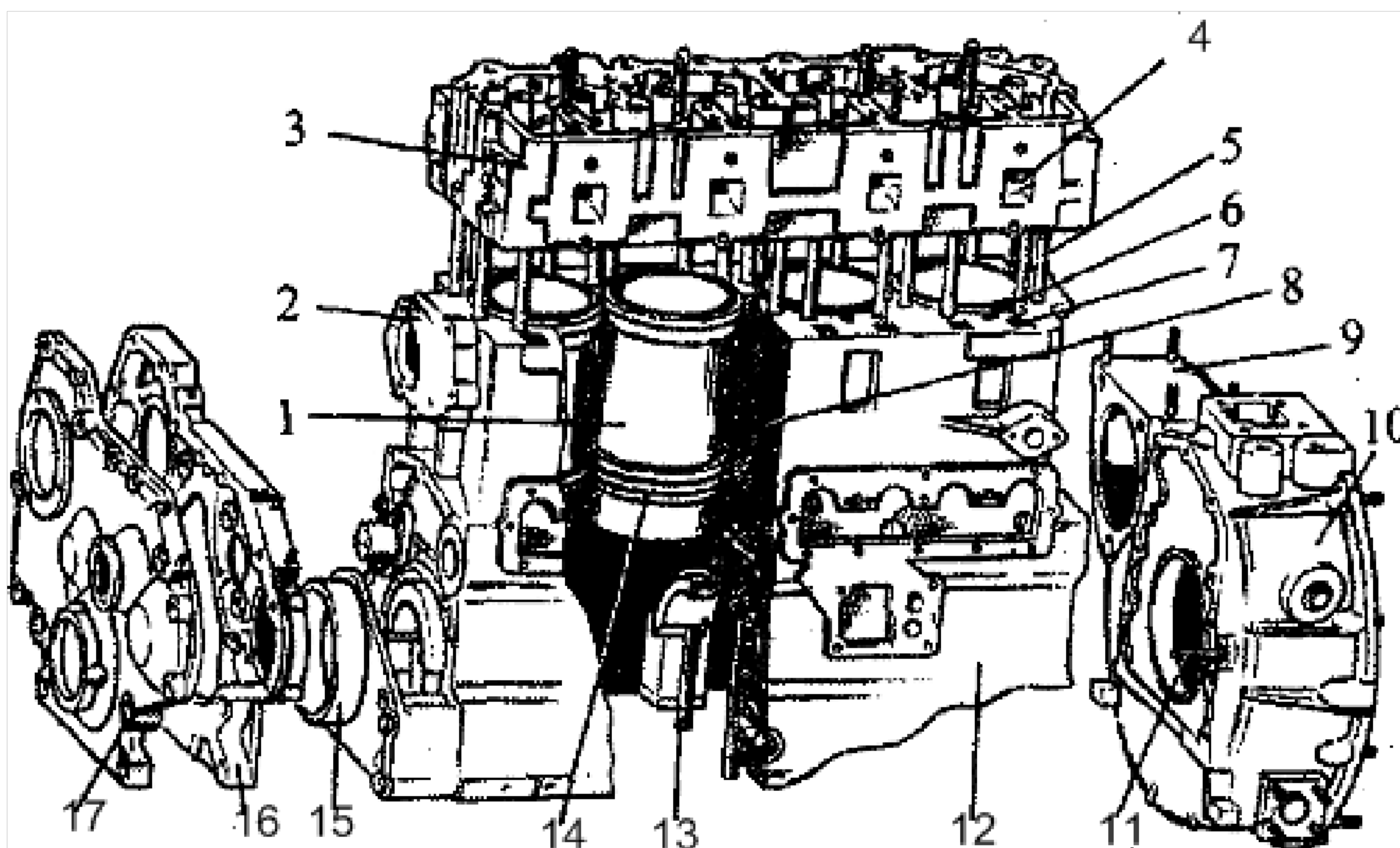
1. Заповнити таблицю.

Механізми та системи	Призначення	Основні частини
Кривошипно-шатунний механізм		
Газорозподільний механізм		
Система охолодження		
Система мащення		
Система живлення		
Система запалювання		
Система пуску		

2. Назвати деталі позначені цифрами.

3. Заповніть пропуски в тексті правильними відповідями.

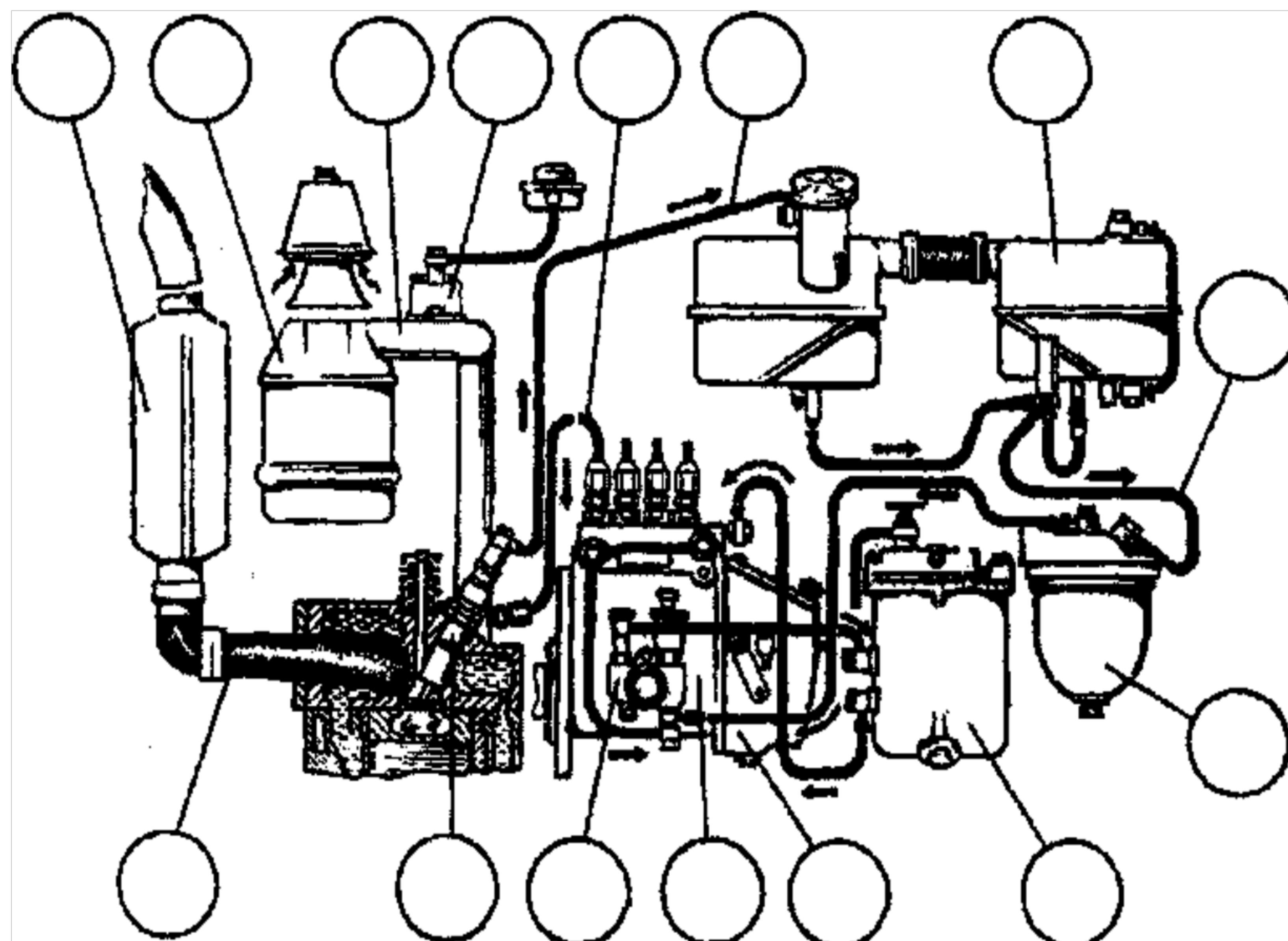
Блок-картер дизеля виготовлений із _____. У його розточках розташовані гільзи циліндрів ____, ущільнені гумовими кільцями _____. До блок-картера кріпиться картер _____ розподільних шестерень із кришкою _____, картер _____ маховика, головка циліндрів _____, піддон картера. До передньої частини блока кріплять середню опору _____, а до картера маховика – кронштейни задніх опор двигуна. Порожнини між стінками блок-картера і гільзами циліндрів утворюють сорочку охолодження _____. Головку _____ блока циліндрів кріплять до блока шпильками _____ з гайками. Кришки корінних підшипників колінчастого вала кріплять за допомогою шпильок _____. Опорна поверхня пускового двигуна _____. Отвори для проходу охолоджувальної рідини

___ . Вікна для проходу штанг штовхачів ____. Шпилька для встановлення поршня першого циліндра у ВМТ ____. Поверхня для кріплення водяного насоса ____.

4. Продовжити речення. Фази газорозподілу – це моменти початку відкривання та кінця закривання клапанів, виражені в градусах кута повороту колінчастого вала відносно

5. Позначте основні частини системи живлення дизельного двигуна:

1. Паливний бак.
2. Фільтр грубої очистки.
3. Паливопровід низького тиску.
4. Паливопідкачувальний насос.
5. Фільтр тонкої очистки.
6. Паливний насос високого тиску.
7. Всережимний регулятор.
8. Паливопровід високого тиску.
9. Форсунки.
10. Дренажний трубопровід.
11. Повітроочисник.
12. Впускний трубопровід.
13. Електрофакельний підігрівач.
14. Випускний трубопровід.
15. Глушник.

6. Продовжити речення.

До поршневої групи належать: поршні,

7. Продовжити речення.

Стук у двигуні може виникнути

8. Продовжити речення.

Втрата потужності двигуна і підвищена димність вихлопних газів відбуваються при порушенні теплового _____ механізмі, нещільному _____ клапанів, зносі масловідображаючих ковпачків.

9. Продовжити речення.

Турбонадув використовують для

10. Продовжити речення.

Механізм газорозподілу забезпечує своєчасне

III рівень (15 балів)

1. Описати призначення, будову та принцип дії коробки передач трактора Т-150К.

2. Описати дефекти в заклепкових з'єднаннях та їх усунення.

3. Описати будову призначення і принцип дії системи охолодження, охолоджуючих рідин та їх характеристики.

4. Як регулюється зазор у шестернях головної передачі?

5. Що підлягає в системі мащення двигуна періодичній заміні або очищенню під час експлуатації трактора?

IV рівень (15 балів)

1. Опишіть, з якою метою впускні та випускні клапани відкриваються раніше, а закриваються пізніше моментів мертвих точок? Чим конструктивно забезпечуються потрібні кути відкриття клапанів? Які процеси відбуваються в циліндрі двигуна під час перекриття клапанів.

**ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ «ПРОДАВЕЦЬ ПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ»,
3 РОЗРЯД**

I рівень (15 балів)

1. Які продовольчі товари зберігають у неохолоджувальних приміщеннях?

1. М'ясо і м'ясопродукти.
2. Молоко і молокопродукти.
3. Хліб і хлібобулочні вироби, цукор, бакалійні товари.

2. Що таке штаф?

1. Розрив оболонки жовтка яйця і змішування жовтка з білком.
2. Шар жовтого окисленого жиру на поверхні вершкового масла.
3. Тьмяна поверхня шоколаду, унаслідок перекристалізації цукру.

3. У розфасованих у магазині макаронних виробках, покупець виявив значну частину крихт. Чи дозволяється додавати до макаронних виробів крихти?

1. Дозволяється 5% маси товару.
2. Дозволяється 0,1% маси товару.
3. Не дозволяється.

4. Як називається корпус цукерок, отриманий шляхом збивання цукрово-патокового сиропу, драглеутворювачів з яєчним білком із додаванням смакових, ароматичних компонентів?

1. Молочний.
2. Кремовий.
3. Збивний.

5. Що отримують уварюванням згущеного молока з цукром, патокою і жиром з додаванням смакових і ароматичних речовин?

1. Драже.
2. Ірис.
3. Крекер.

6. Який термін зберігання тортів і тістечок пісочних із фруктовим джемом у холодильних шафах при температурі $6 \pm 2^{\circ}\text{C}$:

1. 30 днів.
2. 7 днів.
3. 36 год.

7. Які продовольчі товари можуть мати картопляну хворобу:

1. Плодоовочеві.
2. Хлібобулочні.
3. Бакалійні.

8. Яке коров'яче масло має більшу жирність?

1. Солодковершкове масло.
2. Кисловершкове масло.
3. Топлене масло.

9. Як називається метод активізації продажу товарів, що проводиться з метою формування, вивчення купівельного попиту та реклами товарів?

1. Виставка-продаж.
2. Продаж із знижкою ціни.
3. Ярмарки.

10. Укажіть супровідні документи на товар:

1. Касові звіти, видаткові ордери.
2. Накладні, якісні посвідчення, сертифікати.
3. Квитанції до прибуткових касового ордеру.

11. Які клавіші натискають для службового внесення залишку готівки?

1. «ВД/П2» («F2»).
2. «ВН/П1» («F1»).
3. «ПСМ» («STL»).

12. Яка поведінка холериків в ролі покупців?

1. Вимагають чіткого та швидкого обслуговування.
2. Довго вивчають товар, а потім приймають рішення самі.
3. Нерішучі, потребують допомоги, переконання.

13. Як поведуть себе флегматики в ролі покупців:

1. Потребують допомоги у виборі покупки.
2. Самостійно приймають рішення про покупку.
3. Потребують швидкого рішення.

14. Що необхідно пам'ятати при рекламі товарів недовірливому покупцю:

1. Продавцю необхідно самому звернути увагу на недоліки товару (якщо такі є).
2. Образитись на недовірливе відношення покупця до реклами товару.
3. Ніколи не говорити про недоліки в товарі, навіть якщо вони є.

15. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей проводиться:

1. При зміні матеріально-відповідальних осіб.
2. При складанні товарного звіту.
3. У випадку крадіжки.

II рівень (15 балів)

1. Дати визначення: експлуатація товару це –

2. Дати визначення: зернобобові овочі це –

3. Дати визначення: магазин це –

Разом із дрібнороздрібними підприємствами вони становлять біля _____% загальної кількості _____.

4. Сутність методу продажу з відкритою викладкою. Для продажу яких товарів його використовують?

5. Дати визначення: сума переоцінки це –

6. Дати визначення: імпульсивний попит це –

7. Дати визначення: пресерви це –

8. Дати визначення: бухгалтерський облік –

9. Установіть відповідність субтропічних плодів за їх характерними ознаками:

№ з/п	Назва плодів	№ з/п	Характерні ознаки
1.	Гранати	1.	Плоди з високим вмістом дубільних речовин, низькою кислотністю, оранжевого забарвлення
2.	Маслини	2.	Плоди грушевидної форми чи кулясто-плескатої форми, зеленувато-червонуватого чи фіолетового забарвлення, з ніжною ароматною м'якоттю, у складі вагома частка цукру
3.	Хурма	3.	Плід містить 400-700 насінин, вкритих м'якоттю
4.	Інжир	4.	Плоди у зрілому стані фіолетового чи чорного кольору, містять 50-75% жиру на суху речовину

10. Дати відповідь.

Для якого виду хліба характерне сповільнене черствіння:

III рівень (15 балів)

1. Чим відрізняються між собою перець чорний горошок та перець духмяний горошок?

2. Описати схему документообігу на підприємствах оптової та роздрібною торгівлі.

3. Охарактеризуйте основні напрямки діяльності в мерчандайзингу.

4. Скласти порівняльну характеристику рибних консервів та пресервів щодо їх відмінностей:

Консерви	Пресерви

4. Ви працюєте продавцем продовольчих товарів 3-го розряду і Вам пропонується описати із «Молочного відділу» вершки за планом:

класифікація _____
ассортимент _____
термін зберігання _____
маркування товару _____

IV рівень (15 балів)

1. Визначте, на яку суму реалізовано в бакалійному відділі крупи за день, якщо відомо, що надійшло на початок дня 200 кг. крупи гречаної за ціною 10 грн. без ПДВ і 100 кг. крупи вівсяної за ціною 6 грн. без ПДВ. Торговельна націнка складає 15%. У кінці робочого дня залишилось 50 кг. гречаної крупи і 10 кг. крупи вівсяної. Запишіть алгоритм обчислення.

ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР», 3 РОЗРЯД

I рівень (15 балів)

1. Які овочі відносяться до десертних?

1. Салат, шпинат, спаржа.
2. Естрагон, майоран, ревінь.
3. Спаржа, ревінь, артишок.

2. Для приготування яких страв використовують нарізку шашками із білоголової капусти?

1. Для приготування начинок (пиріжки).
2. Для борщів селянського, полтавського, для припускання, тушкування.
3. Для квашення.

3. Які терміни зберігання живої риби у ваннах чи акваріумах до обробки?

1. 1-2 доби.
2. 2-3 доби.
3. 3-4 доби.

4. З якої частини туші готують м'ясну котлетну масу?

1. Корейки, окорока.
2. Вирізки, товстого та тонкого країв.
3. Обрізок, шийної частини, пахви.

5. Як називають продукти, що пройшли одну або кілька стадій кулінарної обробки, але ще не доведені до кулінарної готовності?

1. Сировина.
2. Напівфабрикати.
3. Кулінарні вироби.

6. Що таке траншування кулінарного виробу?

1. Порціонування.
2. Нарізування.
3. Оформлення.

7. Які з названих овочів варять без солі?

1. Спаржу, артишоки.
2. Буряки, моркву.
3. Гарбузи, кукурудзу.

8. Яке співвідношення крупи та води встановлено для приготування каш розсипчастих?

1. 1:3.
2. 1:2.
3. 1:4.

9. Що таке пасерування?

1. Короткочасне обсмажування продуктів.
2. Короткочасне варіння з наступним обсмажуванням.
3. Короткочасне обшпарювання продукту окропом.

10. Як називається молоко, що обробляють при температурі 112-120 С?

1. Пряжене.
2. Пастеризоване.
3. Стерилізоване.

11. Як використовують грудинку свинячої туші у приготуванні?

1. Для смаження фаршированою.
2. Для тушкування порціонними і дрібно шматковими кусками.
3. Для смаження порціонними шматками.

12. Якою товщиною розкачують тісто для вареників?

1. 1-1,5 мм.
2. 0,5-1,0 мм.
3. 1,5-2 мм.

13. Для боротьби з якими шкідниками проводять на підприємстві дератизацію?

1. З комахами.
2. З гризунами.
3. З патогенними мікробами.

14. Які робочі деталі м'ясорозпушувача ви знаєте?

1. Дискові ножі-фрези, що розміщені на валах.
2. Ножі, гребінки.
3. Дискові ножі-фрези, що розміщені на валиках і гребінці.

15. Як називається нерухома частина, за допомогою якої здійснюється монтаж машини на робочому місці, і на якій кріпляться основні вузли машини?

1. Корпус.
2. Робоча камера.
3. Основа.

II рівень (15 балів)

1. З якою метою панірують рибні напівфабрикати?

2. Продовжити речення. Крупи перед варінням

3. Дати визначення: припускання –

4. Дати відповідь. Як поділяють жири за походженням і видом сировини?

5. Дати відповідь. Які страви називають заправними?

6. Допишіть незакінчене речення.

Підготовлені субпродукти слід негайно направляти на теплову обробку, оскільки вони –

7. Дати відповідь. У якій послідовності сервірують стіл для обіду?

8. Дати відповідь. Чому крупи, бобові та макаронні вироби збільшуються в об'ємі під час варіння?

9. Дати відповідь. Для чого призначена протиральна машина моделі МП-800?

10. Дати відповідь. Як називають частину машини, що призначена для розміщення в ній усіх рухомих її частин?

ІІІ рівень (15 балів)

1. Як організувати робоче місце в овочевому цеху?

2. Складіть технологічну схему приготування напівфабрикатів із м'ясної котлетної маси : биточки , січеники з начинкою. Яка між ними різниця? Що в них спільного?

3. З якої крупи готують розсипчасту кашу трьома способами? Опишіть особливості кожного способу.

4. Ви працюєте в одному із ресторанів української кухні міста Суми. Яку українську національну страву із овочів ви включите в меню даного ресторану? Опишіть технологію приготування даної страви, правила її презентації (подачі), вимоги до якості.

5. Зобразіть схематично та перерахуйте робочі частини картопле очисної машини та опишіть правила її експлуатації.

IV рівень (15 балів)

1. Зробити розрахунки норм витрат овочів при приготуванні страви «Юшка з овочами» (Збірник № 217, II колонка. Вихід порції 500 г).

№ з/п	Назва компоненту	Норма згідно збірника, г (брутто/нетто)	Станом на:			
			01.09	01.11	01.01	01.03
1	Картопля					
2	Морква					
3	Капуста свіжа білоголова					

ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ «ЕЛЕКТРОМОНТЕР З РЕМОНТУ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЕЛЕКТРОУСТАТКУВАННЯ», 3 РОЗРЯД

I рівень (15 балів)

1. Яка вологість сирих приміщень?

1. 30 %.
2. 60 %.
3. 60-75 %.
4. більше 75 %.

2. У жарких приміщеннях протягом доби температура повітря становить:

1. +25°C і вище.
2. +30°C і вище.
3. +35°C і вище.
4. +40°C і вище.

3. Як позначається категорія розміщення електрообладнання в закритому приміщенні з природньою вентиляцією?

1. У1.
2. У2.
3. У3.
4. У4.

4. Що означає перша цифра у позначенні ступеня захисту IP00?

1. Твердих предметів.
2. Вологи.
3. Радіації.
4. Перенапруг.

5. Як називається відстань між двома сусідніми опорами повітряної лінії електропередач?

1. Габаритом.
2. Стрілою провисання.
3. Прольотом.
4. Трасою лінії.

6. У якому з даних проводів відсутня окрема утримуюча жила?

1. СІП-1.
2. СІП-2.
3. СІП-2А.
4. СІП-4.

7. Яка періодичність огляду повітряної лінії з проводами СІП?

1. 6 місяців.
2. 1 рік.
3. 18 місяців.
4. 2 роки.

8. Оберіть правильну відповідь: одна або кілька звитих ізольованих жил, уміщених у захисну герметичну металеву, гумову або полівінілхлоридну оболонку це -

1. Кабель.
2. Шнур.
3. Установчий провід.
4. Монтажний провід.

9. Найменування, технічні характеристики та зазначення кількості устаткування і матеріалів, необхідних для виконання всього обсягу електромонтажних робіт на об'єкті містить проект у розділі ...

1. Пояснювальна записка.
2. Специфікація.
3. Однолінійна розрахункова схема.
4. План розміщення електропроводки.

10. У якому варіанті відповіді поперечний переріз струмоведучої жили нестандартний?

1. 1 мм².
2. 1,5 мм².
3. 2 мм².
4. 2,5 мм².

11. Дати визначення: електричний контакт людей або тварин з відкритою провідною частиною, яка опинилася під напругою внаслідок пошкодження ізоляції називають:

1. Прямий дотик.
2. Електричний контакт.
3. Сторонній дотик.
4. Непрямий дотик.

12. Як називається заземлювач, який виконують безпосередньо з метою заземлення?

1. Штучним.
2. Незалежним.
3. Природним.
4. Функціональним.

13. Якою напругою здійснюється електроживлення світильників загального, робочого та аварійного освітлення в приміщеннях?

1. 127 В.
2. 220 В.
3. 127 або 220 В.
4. 220 або 380 В.

14. Як називається освітлення, встановлене на високих будинках, димових трубах та інших спорудах?

1. Робоче.
2. Чергове.
3. Охоронне.
4. Світлоогороджувальне.

15. Який пристрій використовується для обмеження робочого струму в газорозрядних лампах?

1. Стартер.
2. Конденсатор.
3. Дросель.
4. Резистор.

II рівень (15 балів)

Дати відповіді

1. Як виконують проходи через стіни і перекриття при монтуванні електропроводок?

2. Якими проводами виконують проводку на ізолюючих опорах?

3. У чому переваги електропроводки на лотках порівняно з іншими її видами?

4. Які проводи і кабелі прокладають у коробах?

5. Як встановлюють вимикачі та штепсельні розетки при каналній проводці?

6. Що таке електротехнічний плінтус?

7. Як прикріплюють проводи до струни?

8. Що таке модульна електропроводка?

9. З яких елементів складаються шинопроводи?

10. Дати визначення: електротехнічний плінтус - це

III рівень (15 балів)

1. Монтаж електропроводок потрібно виконувати в такій послідовності:

2. Сила струму в первинній обмотці трансформатора 0,5 А, напруга на кінцях її 220 В. Сила струму у вторинній обмотці 11 А, а напруга на кінцях 9,5 В. Знайдіть ККД трансформатора.

3. Понижуючий трансформатор з 110 витками у вторинній обмотці знижує напругу з 22000 В до 110 В. Скільки витків у його первинній обмотці?

4. Сила струму в первинній обмотці трансформатора 0,5 А, напруга на кінцях її 220 В. Сила струму у вторинній обмотці 11 А, а напруга на кінцях 9,5 В. Знайдіть ККД трансформатора.

5. Чому сердечник статора і ротор набирають із тонких листів електротехнічної сталі, ізолюваних лаком один від одного?

IV рівень (15 балів)

Завдання

Накреслити схему одголінійного трансформаторного пуску. Дайте пояснення до кожного елемента схеми.

ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ «ЕЛЕКТРОГАЗОЗВАРНИК», 3 РОЗРЯД

I рівень (15 балів)

1. За якої умови полярність буде зворотною?

1. + на виробі, – на електроді.
2. – на виробі, + на електроді.
3. Немає різниці.

2. За допомогою чого здійснюється захист металу зварювальної ванни від кисню і азоту повітря при зварюванні покритими електродами:

1. Обмазки на поверхні електрода.
2. Порошку в середині металеві стрічки.
3. Легуючих елементів, що входять до складу покриття.

3. Виберіть спосіб обробки кромки при зварюванні пластин товщиною 4 мм:

1. З обробкою однієї кромки.
2. Симетрична обробка двох кромки.
3. Без скося кромки.

4. Які основні параметри режиму зварювання?

1. Діаметр електрода, величина зварювального струму, напруга на дузі, швидкість зварювання.
2. Род і полярність струму, діаметр електрода, напруга неробочого ходу.
3. Тип і марка електрода, швидкість зварювання, схема струму.

5. Які основні геометричні параметри зварного шва стикового з'єднання?

1. Ширина валика, опуклість, глибина провару, зазор.
2. Ширина валика, опуклість, глибина провару, катет шва.
3. Ширина валика, опуклість, глибина провару, товщина пластини.

6. Які бувають зварювальні шви за напрямком діючого навантаження?

1. Ланцюгові, шахові, суцільні.
2. Лобові, флангові, косі, комбіновані.
3. Вертикальні, горизонтальні, стельові.

7. Що означає статична вольт-амперна характеристика дуги?

1. Залежність електричної напруги від струму при постійній довжині дуги.
2. Залежність електричної напруги від струму.
3. Залежність напруги на зажимах джерела від величини зварювального струму.

8. Які електроди є неплавкими?

1. Алюмінієві, бронзові, сталеві.
2. Мідні, чавунні, вольфрамові.
3. Вугільні, графітові, вольфрамові.

9. Які джерела живлення зварювальної дуги змінного струму?

1. ТД-300, ТДМ-500, ТДФ-500.
2. СТШ-300, ВДГ-500, ВДУ-1000.
3. ЛСО-300, ПСГ-500, АДБ-300.

10. Час зміни електрода не повинен перевищувати:

1. 6-8 сек.
2. 4 сек.
3. 4-6 сек.

11. Із яких основних частин складаються зварювальні випрямлячі?

1. Трифазний трансформатор, напівпровідникові випрямлячі, регулюючій пристрій.
2. Генератор, двигун, вентилятор.
3. Колекторний генератор, бензиновий або дизельний двигуни, вентилятор.

12. При напівавтоматичному зварюванні автоматизовані:

1. подача електродного дроту, інертного газу.
2. Переміщення зварювальної дуги вздовж зварювального виробу, переміщення виробу.
3. подача флюсу, переміщення виробу.

13. Осцилятор при зварюванні призначений:

1. Для збільшення напруги.
2. Для полегшення запалення дуги та її стабілізації.
3. Для зменшення струму дуги.

14. Аргон поставляють до місця зварювання у:

1. Балонах сірого кольору під тиском 15 мпа.
2. Балонах блакитного кольору під тиском 15 мпа.
3. Балонах чорного кольору під тиском 15 мпа.

15. Редуктор - витратомір захисних газів потрібен для:

1. Збільшення тиску газу.
2. Зниження тиску до робочого та вимірювання витрати газу.
3. Для запобігання вибуху.

II рівень (15 балів)

Знайди відповідність

1	Зварювальна ванна		Матеріал, призначений для наступної обробки
2	Основний метал		Кут між скошеними кромками
3	Розчищення кромки		Кінцевий продукт виробництва
4	Скіс кромки		Ділянка зварного шва, що при зварюванні знаходиться в рідкому стані
5	Кут розчищення кромки		Частина металу зварювального шва утворена одним або двома валиками, що розташовані на одному рівні поперечного шва
6	Підсилення шва		Заготовка, що пройшла часткову обробку
7	Шар		Метал, що підлягає з'єднанню зварюванням
8	Заготовка		Прямолінійний або криволінійний зріз кромки, що підлягає зварюванню
9	Напівфабрикат		Надання необхідної форми кромкам, що підлягають зварюванню
10	Виріб		Частина металу шва, що виступає над поверхнею зварюваних деталей

III рівень (15 балів)

Дати розгорнуту відповідь

1. Яка енергія використовується при термомеханічному зварюванні ?

2. На якому струмі можна проводити зварювання ?

3. На якому струмі обирається полярність?

4. Необхідна умова для отримання зварювальної дуги.

5. Якою повинна бути довжина дуги при зварюванні?

IV рівень (15 балів)

Завдання №1

Розшифрувати умовне позначення електроду:

Э70- Tenacito70 – 4,0 –ЛД2

E692(7) – Б20

Практична робота:

1. Виконати креслення зварного з'єднання. Визначити геометричні параметри

(див. таблицю)

2. За поданим кресленням визначити режими зварювання:

- рід струму, полярність, напруга на дузі, напруга холостого ходу;
- вибір діаметру, марки, типу електроду;
- спосіб обробки кромки;
- спосіб заповнення шва;
- довжина дуги, ширина валика, сила струму;
- розшифрувати марку обладнання;
- розшифрувати марку сталі.

	<p>S=12мм в=1,0мм I -В S₁=12мм с=1,0мм e =16мм e₁=10мм L_ш=2,8м q₁=0,5мм q=0,5мм Матеріал: 09 Г2С Обладнання ВДМ-1001 Положення шва - горизонтальне</p>
--	--

ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ «ПЕРУКАР(ПЕРУКАР-МОДЕЛЬЄР)»

I рівень (15 балів)

1. Який стиль зачіски зумовлений географічним розташуванням народу і традиціям?

1. Екзотичний.
2. Фольклорний.
3. Авангардний.
4. Романтичний.

2. Який інструктаж проводять при зміні технологічного процесу заміни або модернізації устаткування, пристроїв?

1. Позаплановий.
2. Повторний.
3. Первинний.
4. Цільовий.

3. Які речовини вводять з метою запобігання псування косметичних виробів і для захисту від шкідливого впливу мікроорганізмів, бактерій?

1. Емульгатори.
2. Консерванти.
3. Пав.
4. Желатинуючі.

4. Як називається процес фарбування кінчиків волосся?

1. Тонування.
2. Мелірування.
3. Балаяж.
4. Блондування.

5. Який вторинний колір отримаєте шляхом змішування червоного і синього:

1. Зелений.
2. Бордовий.
3. Фіолетовий.
4. Коричневий.

6. Як називається процес фарбування волосся в різні тони одного кольору та зі зміною тональності в межах однієї глибини кольору?

1. Тонування
2. Мелірування.
3. Балаяж.
4. Блондування.

7. Який із названих способів є «зустрічним» способом накручування волосся на бігуді?

1. Чергування напрямків накручування.
2. Різнострамоване накручування.
3. Бігуді розміщують на однаковій відстані від центру майбутньої зачіски.
4. Чергуються бігуді різного діаметра.

8. Які барвники відносяться до 4-ї групи?

1. Металеві.
2. Висвітлюючі.
3. Фізичні.
4. Рослинні.

9. Чи можна розмовляти по мобільному телефону під час виконання перукарських робіт?

1. З дозволу клієнта.
2. В будь-який момент.
3. Без дозволу клієнта.
4. Тільки під час стрижки.

10. Як називається метод точної стрижки накладання пасма на пасмо, в результаті якого отримують довше або коротше пасмо щодо контрольного?

1. Філірування.
2. Зняття волосся на пальцях.
3. Градування.
4. Зведення волосся нанівець.

11. Порушення діяльності сальних залоз викликає:

1. Себорею.
2. Паршу.
3. Дерматоз.
4. Гідроденіт.

12. Для чого у Стародавній Греції використовували каламіс?

1. Фарбування волосся.
2. Гарячої завивки.
3. Стрижки волосся.
4. Хімічної завивки.

13. При змішуванні у рівних кількостях двох первинних кольорів отримують зелений колір:

1. Синій + жовтий.
2. Жовтий + червоний.
3. Червоний + зелений.
4. Червоний + синій.

14. Якою повинна бути мінімальна відстань між осями двох сусідніх крісел при розташуванні туалетних столів і крісел уздовж стіни?

1. 100см.
2. 140см.
3. 180см.
4. 200см.

15. Який складник перешкоджає висиханню та перемерзанню кремів, рідких гримувальних фарб?

1. Ладан.
2. Каніфоль.
3. Вазелін.
4. Гліцерин.

II рівень (15 балів)

1. Укажіть відповідність характеристик засобів стайлінгу між воском та гелем

Віск А	Характеристики видів робіт, засоби стайлінгу	Гель Б
	1. Наноситься тільки на сухе волосся.	
	2. Застосовується для кінцевому етапі виконання зачіски.	
	3. Рекомендовано застосовувати для сухого, фарбованого волосся.	
	4. Наноситься на сухе та вологе волосся.	
	5. Застосовується перед та після виконання зачіски.	
	6. Не рекомендовано застосовувати для тонкого волосся .	

2. Укажіть відповідність характеристик при фарбуванні волосся між фарбниками I і III групи:

I група А	Характеристики груп фарбників	III група Б
	1. Руйнує і видаляє натуральний пігмент, залишаючи в волоссі пустоти.	
	2. Має властивість піднімати рівень глибини тону до 7 рівнів.	
	3. Не взаємодіє з пігментом волосся.	
	4. Призначена для затемнення та фарбування тон в тон.	
	5. Призначена для освітлення, знебарвлення.	
	6. Барвник без окисника.	

3. Установіть відповідність між інструментами та їх призначенням.

1	Затискачі	А	Для стрижки, окантування, тушування, філірування волосся, стрижки вусів, борід
2	Прямі ножиці	Б	Для хімічної завивки
3	Коклюшки	В	Для розподілу волосся на зони та пасма при стрижці, укладанні, фарбуванні
4	Бігуді	Г	Для укладання волосся

4. Установіть відповідність між парфюмерно-косметичними речовинами та вихідною сировиною.

1	Спермацет	А	Це смола сосни
2	Каніфоль	Б	Це триатомний спирт
3	Гліцерин	В	Це твердий тваринний віск нейтральної реакції
4	Вазелін	Г	Це продукт переробки нафти

5. Встановити відповідність між технікою та технологією:

- а) на три коклюшки 1) волосся намотується вісімкою
- б) на шпилькоподібні коклюшки 2) прикореневу частину накручують на коклюшку меншого діаметру, кінець – більшого діаметру по спіралі.
- в) подвійне накручування 3) пасмо поділяється на три частини, кожне накручується на коклюшку у зворотному напрямку до попередньої

Бланк відповідей	
а	
б	
в	

6. Укажіть відповідність характеристик між укладкою на бігуді і укладкою феном:

Укладка волосся на бігуді А	Характеристики видів робіт, інструменти	Укладка волосся феном Б
	1. Щітки «тунельна», «брашинг».	
	2. Гребінець-хвостик.	
	3. Горизонтальний і вертикальний способи накручування.	
	4. Початок укладки з ТЗ або НПЗ голови.	
	5. Початок укладки з будь якої зони.	
	6. Застосовуються методи «бомбаж», «брашинг».	

7. Знайдіть відповідність між формою бороди та назвою:

- 1) російська; 2) трапецевидна; 3) овальна; 4) подвійна;
5) конусоподібна; 6) «жабо»

а

б

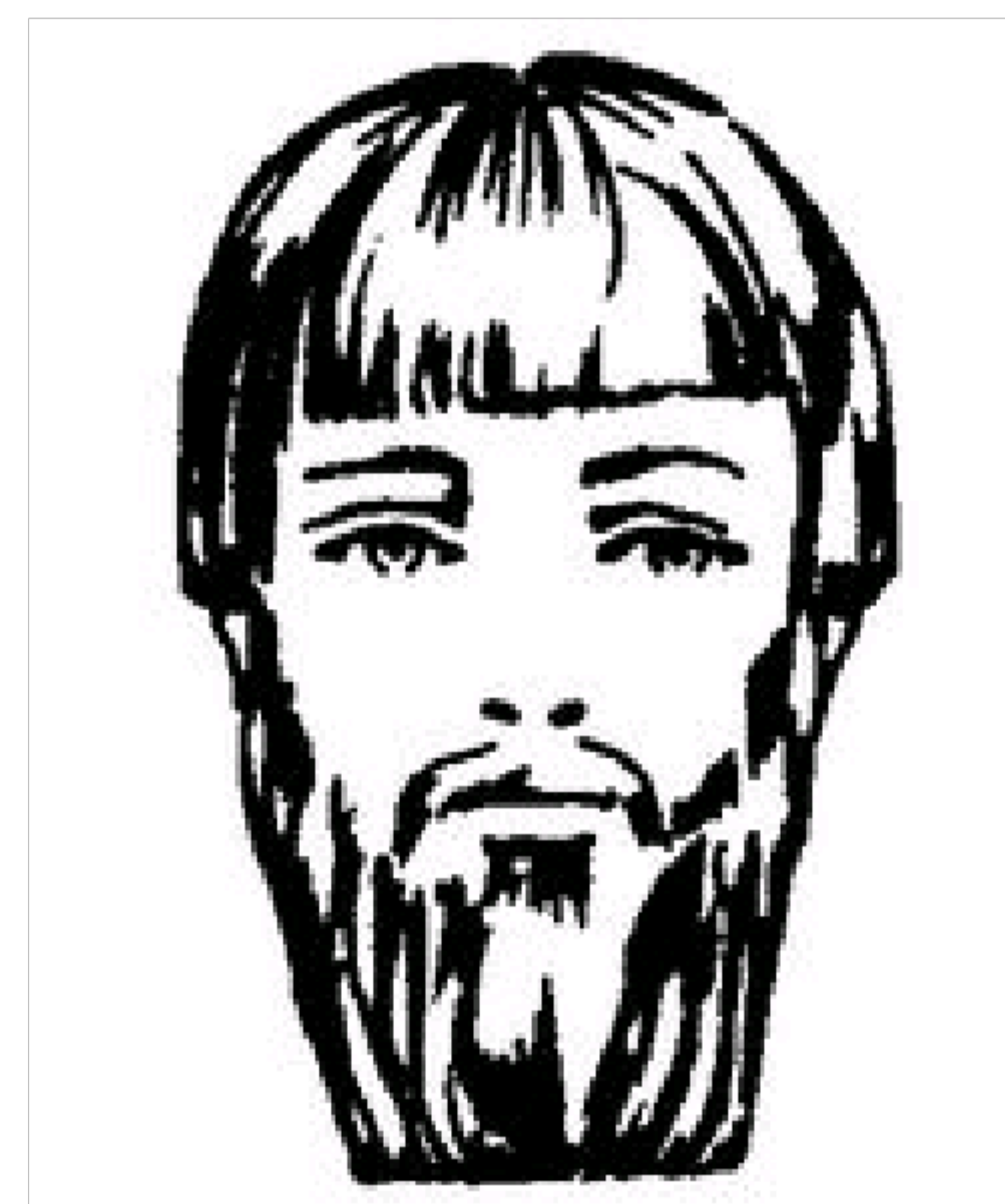
в

г

д

е

Бланк відповідей					
1	2	3	4	5	6

8. Укажіть відповідність характеристик при фарбуванні волосся між фарбниками IV і II групи:

IV група А	Характеристики груп фарбників	II група Б
	1. Не взаємодіє з пігментом волосся.	
	2. Посилює відтінок, лікує шкіру голови.	
	3. Дає стійке фарбування при освітленні і затемненні та фарбуванні тон в тон.	
	4. Піднімає рівень глибини тону до 4 рівнів.	
	5. Одночасно видаляє натуральний пігмент і вносить штучний в структуру волосся.	
	6. Барвник без окисника.	

9. Укажіть відповідність характеристик між вертикальною та горизонтальною хімічною завивкою:

Горизонтальна А	Характеристики робіт	Вертикальна Б
	1. Способи подвійний, на 2 та 3 коклюшки	
	2. Способи джутова, спіральна, «вісімкаю»	
	3. Виконують на короткому та довгому волоссі	
	4. Виконують на середньому та довгому волоссі	
	5. Початок накрутки з НПЗ	
	6. Початок накрутки з ТЗ або СПЗ	

10. Встановити відповідність між визначеннями та поняттями:

1. Знебарвлення	а) зміну природного кольору волосся на півтону, декілька тонів;
2. Освітлення	б) повне освітлення до надання кольору «блондин»;
3. Балаяж	в) підготовка сивого та склоподібного волосся до фарбування світлими барвниками;
4. Протравлювання	г) освітлення окремих пасом волосся;
5. Мелірування	д) освітлення кінчиків волосся.

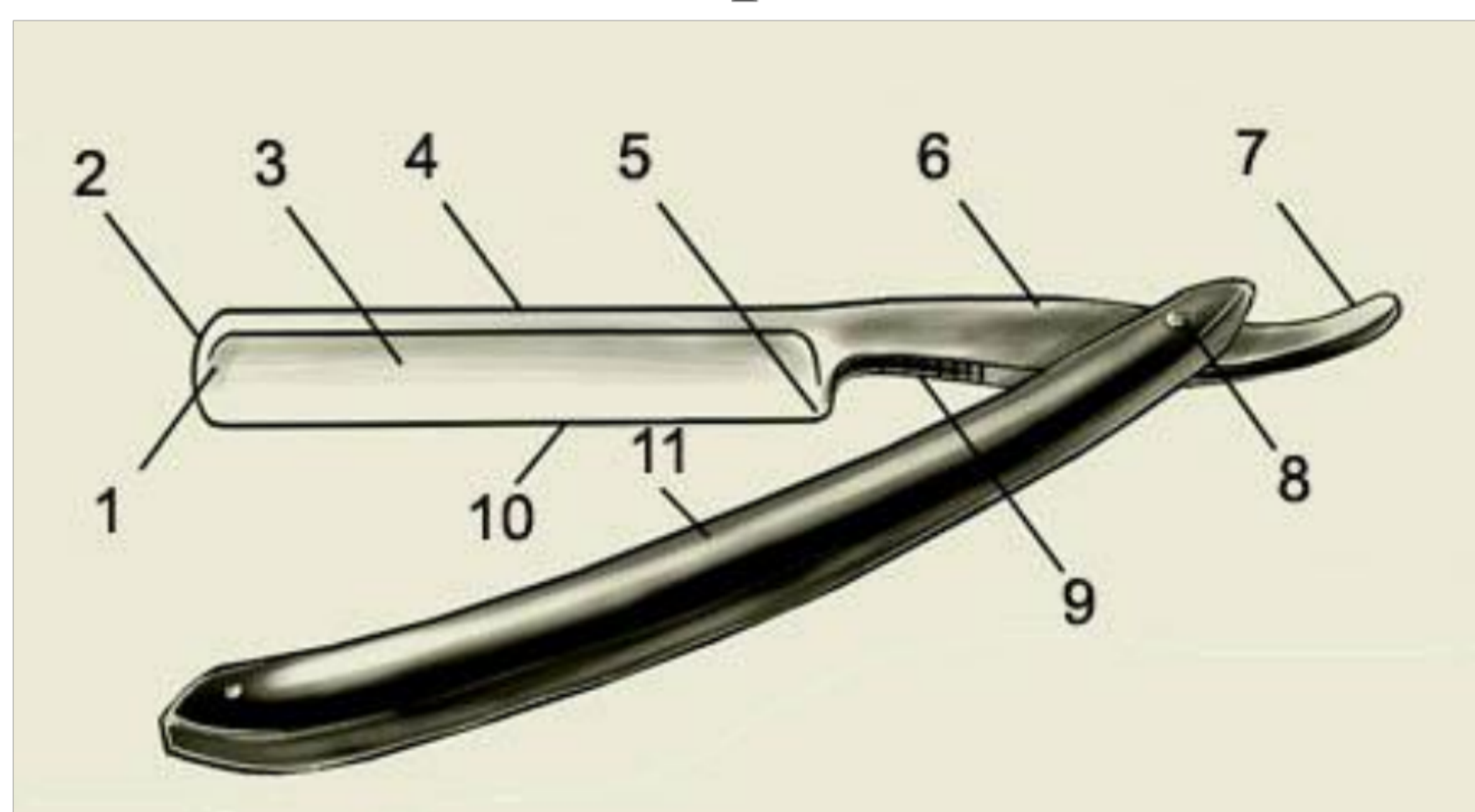
Бланк відповідей				
1	2	3	4	5

III рівень (15 балів)

1. Встановити зв'язки:

Організаційні протипожежні заходи	Розробка правил інструкцій та інструктажів з протипожежної безпеки.	Технічні протипожежні заходи
	Заборона використання обладнання, пристроїв, приміщень та інструментів, що не відповідають вимогам протипожежної безпеки.	
	Дотримання пожежних норм і правил при облаштуванні будівель, споруд, складів.	
	Здійснення контролю за дотриманням встановленого протипожежного режиму всіма працівниками.	
	Організація інструктування працівників.	
	Улаштування автоматичної пожежної сигналізації, систем автоматичного гасіння пожеж.	
	Щоденна перевірка протипожежного стану приміщень після закінчення роботи	
	Розробка і затвердження плану евакуації у випадку пожежі.	
	Підтримання у справному стані систем опалення, вентиляції, електрообладнання	
	Організація перевірки належного стану пожежної техніки та інвентарю.	

2. Підписати частини небезпечної бритви:

1.	2.
3.	4.
5.	6.
7.	8.
9.	10.
11.	

3. Знайдіть помилку та виправте її.

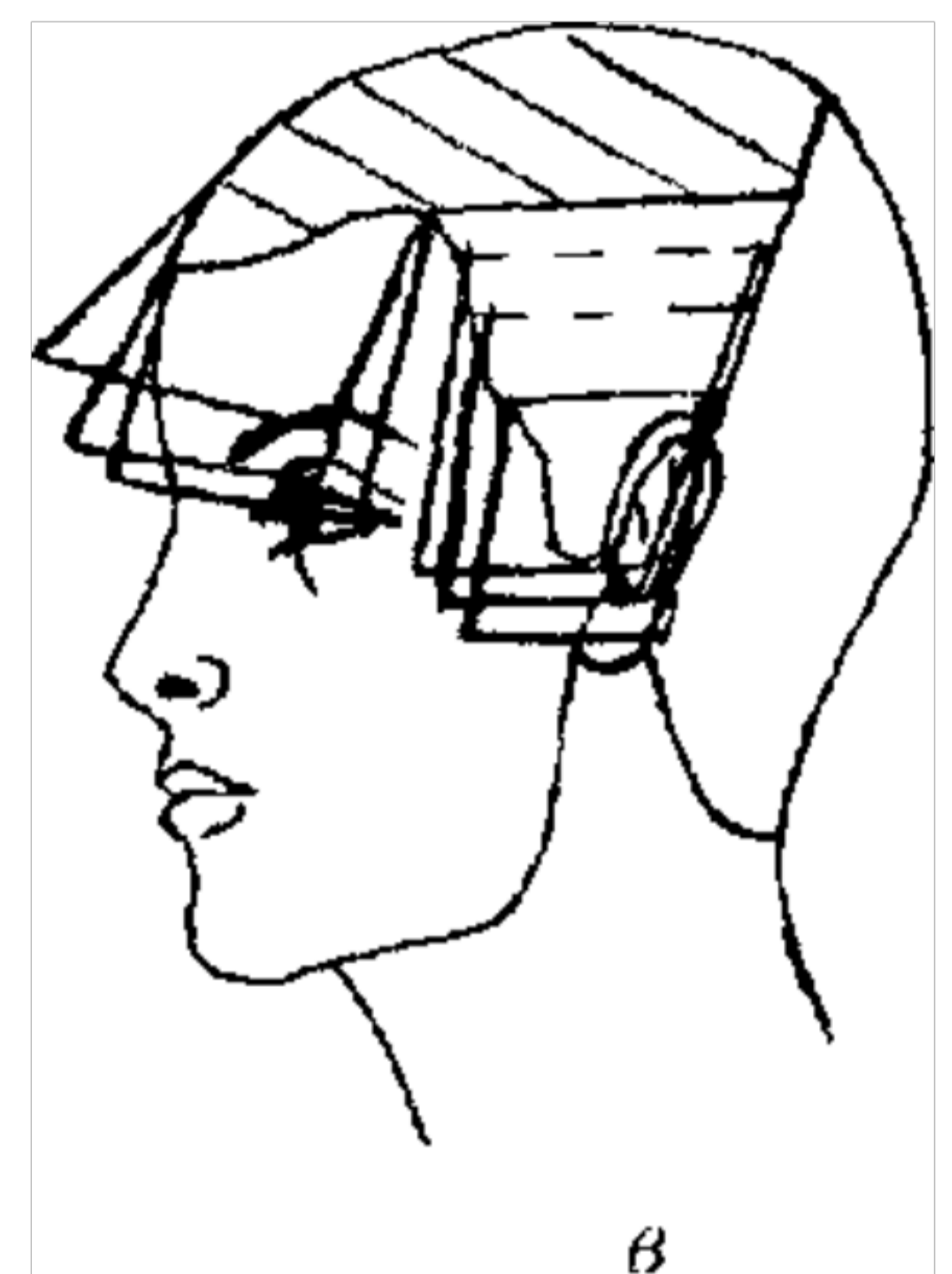
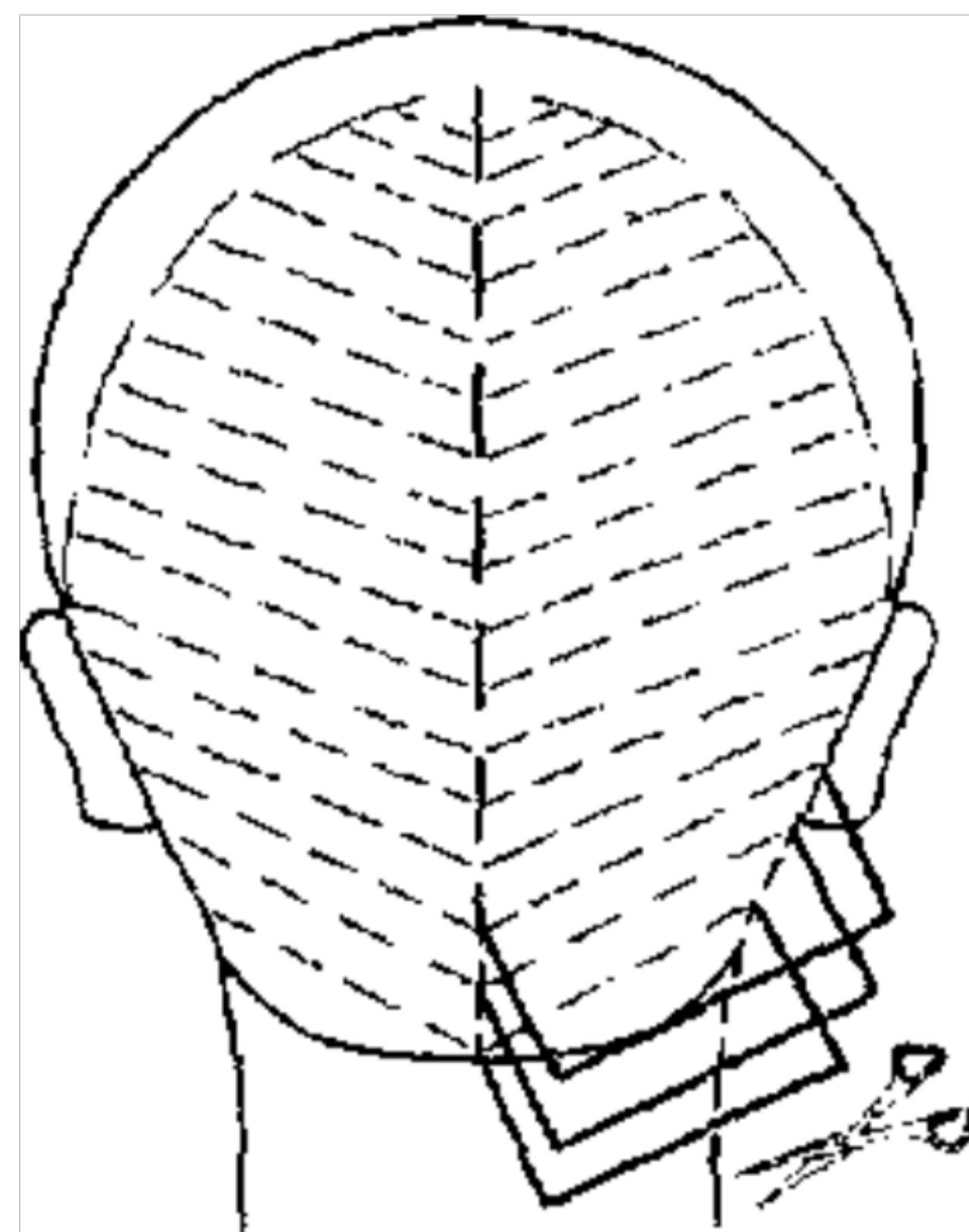
1. Волосся змочують холодною водою, наливають велику кількість шампуню (5 мл) на голову, рівномірно наносять на волосся, починаючи з кінчиків. Розподіляють шампунь легкими круговими рухами, рухаючись від маківки до крайової лінії росту волосся.

2. Для мелірування довгого волосся та волосся середньої довжини випускаються спеціальні шапочки з отворами. Чисте вологе волосся зачісують проти росту волосся, одягають шапочку. Гачком через отвори шапочки витягують пасма. Розчин наносять на корені пасма волосся. Час витримки 20- 50 хвилин. Пасма промивають після того, як зняли шапочку. На пасма та шапочку наносять бальзам, знімають шапочку та миють усе волосся, ополіскують.

3. Трикутне обличчя характеризується вузькими вилицями та широкими підборіддям. М'які лінії переходу надають йому контрасту між виличними виступами та лобом.

IV рівень (15 балів)

1. За схематичним зображенням визначити назву стрижки та описати технологічну послідовність її виконання за планом:

ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ «КРАВЕЦЬ»

I рівень (15 балів)

1. Які волокна відносять до групи хімічного походження?

1. Бавовна.
2. Віскоза.
3. Вовна.
4. Льон.

2. До натуральних волокон відносяться:

1. Віскозні, ацетатні, триацетатні.
2. Ляні, бавовняні, вовняні.
3. Капронові, лавсанові, нітронові.
4. Синтепон.

3. За видом стібка машина 1022 – М кл. ОЗЛМ:

1. Ланцюжкового стібка.
2. Човникового стібка.

4. Довга канавка на стержні машинної голки виконує функцію:

1. Утворює петлю-напуск.
2. Запобігає перетиранню верхньої нитки.
3. Запобігає перетиранню нижньої нитки.
4. Приводить нитку до носика човника.

5. Який клас машини застосовують для обметування зрізів легкого швейного виробу?

1. 1022 класу ОЗЛМ.
2. 51 класу ПМЗ.
3. 570 класу ПМЗ.

6. Експлуатаційні вимоги – це ...

1. Властивості одягу, що задовольняють естетичний смак споживача.
2. Відповідність одягу його призначенню та умовам експлуатації, зручність у використанні.
3. Захисні функції одягу від механічних і хімічних пошкоджень.

7. Хребет людини складається із

1. 33 – 34 хребців.
2. 29 – 30 хребців.
3. 34 – 37 хребців.

8. Яка мірка визначає розмір виробу жіночого одягу?

1. Сш.
2. СгШ.
3. Дтс.

9. Закінчене переплетення ниток, отримане між двома проколами тканини голкою, це ...

1. Стібок.
2. Шов.
3. Строчка.

10. Скількома лініями намічається виточка у спідниці?

1. 3-ма лініями.
2. 2-ма лініями.
3. 4-ма лініями.

11. Якого кольору нитки обирають для виконання ручних швів тимчасового призначення?

1. Білого.
2. Чорного.
3. Будь-якого.

12. Напрямок нитки основи на передньому полотнищі проходить:

1. Паралельно боковому зрізу.
2. Паралельно лінії середини.
3. Паралельно нижньому зрізу.

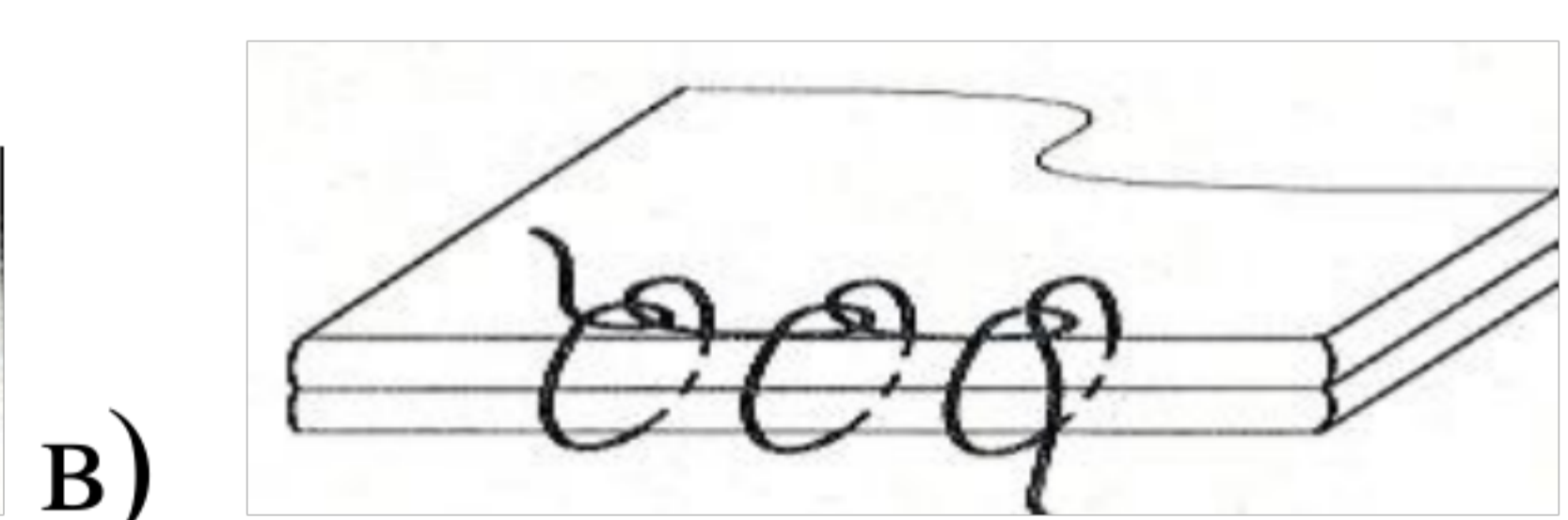
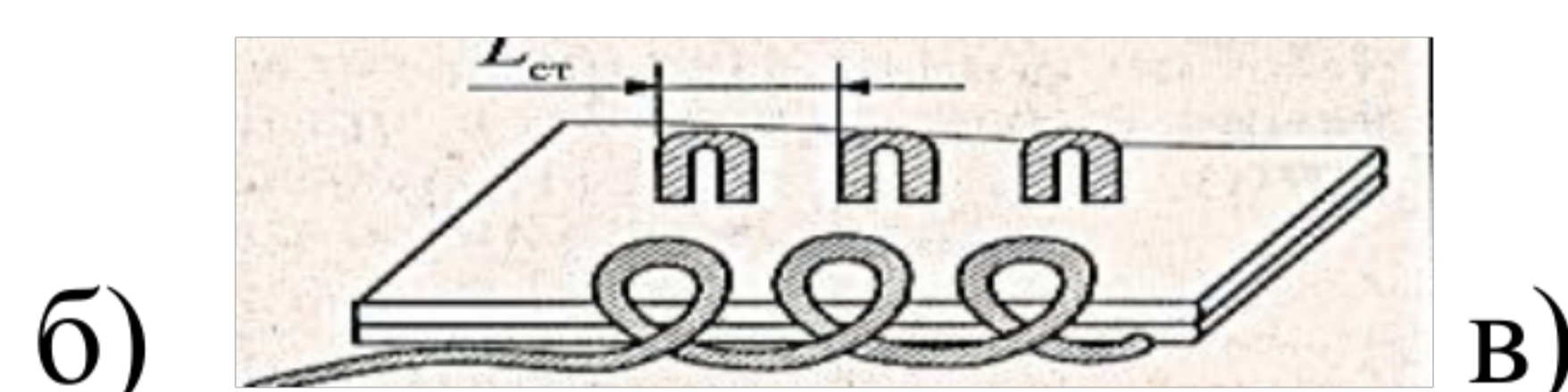
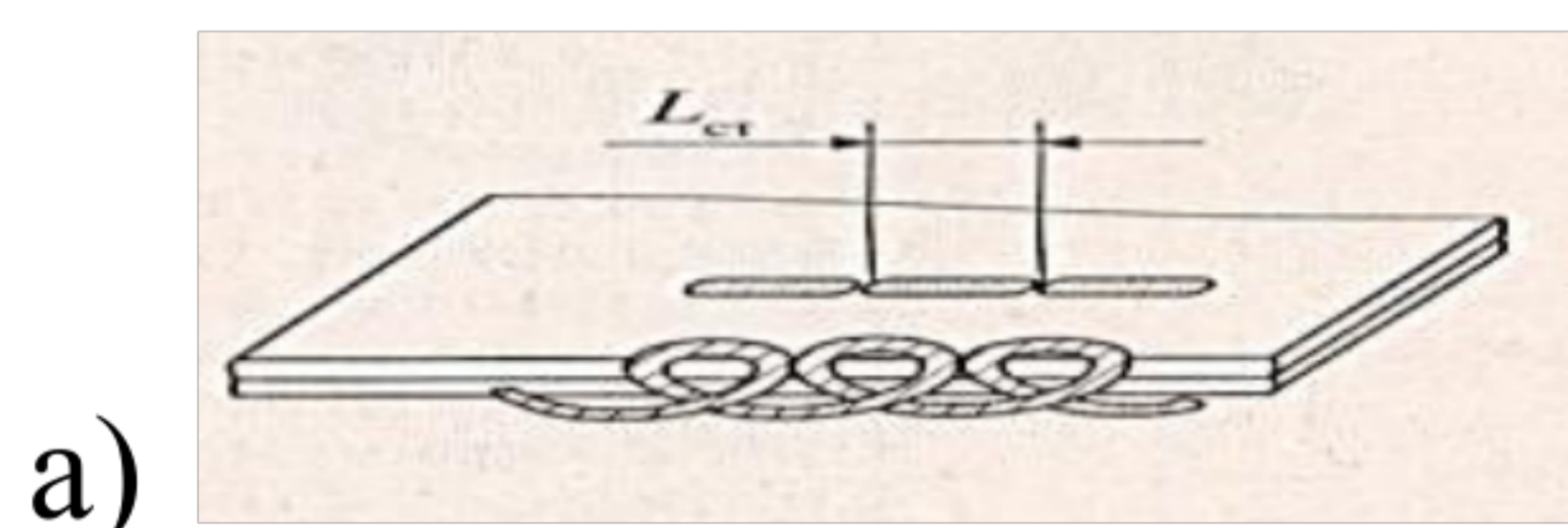
13. Як називається зменшення окремих ділянок виробу при ВТО?

1. Роз прасування.
2. Спрасування.
3. Відтягування.
4. Запрасування.

14. Для обробки бічних і нижнього зрізів нижньої частини фартуха використовують машинні шви?

1. Зшивний.
2. Настрочний.
3. Накладний.
4. У підгин із закритим зрізом.

15. Визначте за схемою зшивний стібок:

II рівень (15 балів)

1. Встановити відповідність властивостей тканини.

А) Механічні

А) Водотривкість

Б) Фізичні

Б) Обсипальність

В) Технологічні

В) Міцність

2. Підібрати правильну відповідність:

А) Батист	Б) Драп	В) Шовк
-----------	---------	---------

А) Вовна	Б) Бавовна	В) Крепдешин
----------	------------	--------------

3. Знайдіть співвідношення:

1. Елементарне волокно – це...

А) складається зі з'єднаних елементарних, які за певних умов здатні розщеплюватися на дрібніші волокна;

2. Комплексне технічне – це...

Б) одинарне волокно, не поділене на частини в поперечному напрямку;

3. Штапельовані волокна – це...

В) волокна, що мають задану довжину, отримують шляхом розрізання, розривання хімічних ниток.

4. Допишіть речення.

Машина 1022 кл. має такі механізми:

5. Визначити швейну машину за наступним описом:

«Вона мініатюрна та пропорційно складена. Вірний помічник гарної кравчині, але може бути підступною та небезпечною. На перший погляд її роботу не видно, але якщо з нею не дружити, сукню довго не носити. Під мініатюрною фігурою ховається складний, заплутаний характер. «Їсть за двох – трьох». Коротко обґрунтуй свій вибір.

6. Встановити відповідність понять

А) покрій	А) сукупність предметів, якими людина покриває своє тіло
Б) одяг	Б) тип конструкції одягу, який визначається будовою рукава та характером його з'єднання з проймою
В) модель	В) зразок виробу, виготовлений за ескізом

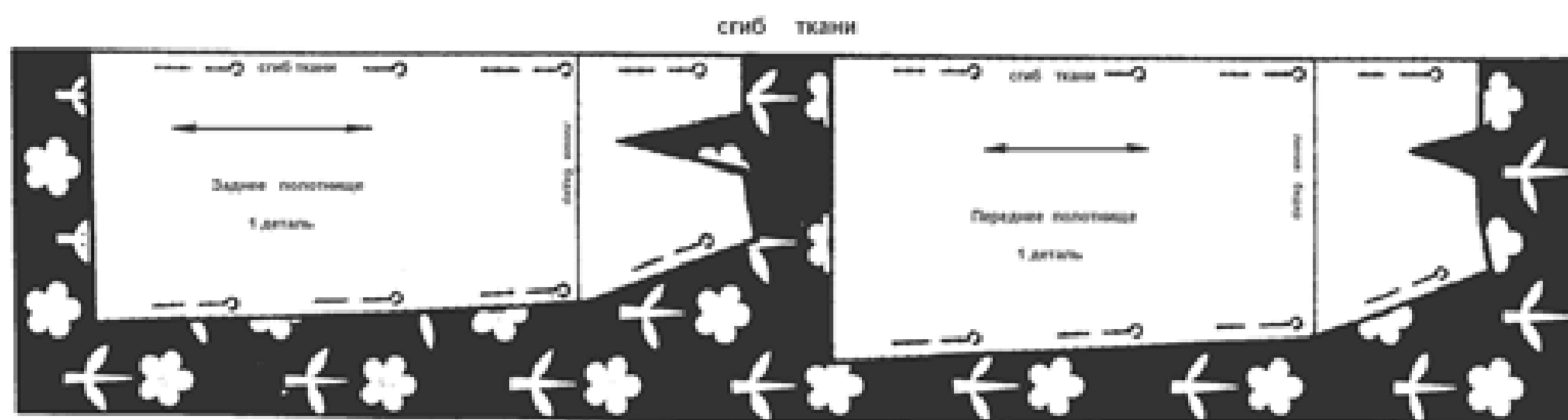
7. Встановити відповідність між умовними позначеннями мірок і їх назвою

Умовне позначення мірки:

Назва мірки:

1) СГ ₂	А. Довжина спини до талії.
2) Дтс	Б. Обхват плеча.
3) Сс	В. Висота сидіння.
4) Оп	Г. Напівобхват грудей другий.
5) Вс	Д. Напівобхват талії.
6) Ст	Е. Напівобхват стегон.

8. На малюнку показана розкладка на тканині викрійки прямої спідниці. Поясніть чому, обидва полотнища спідниці направлені в один бік?

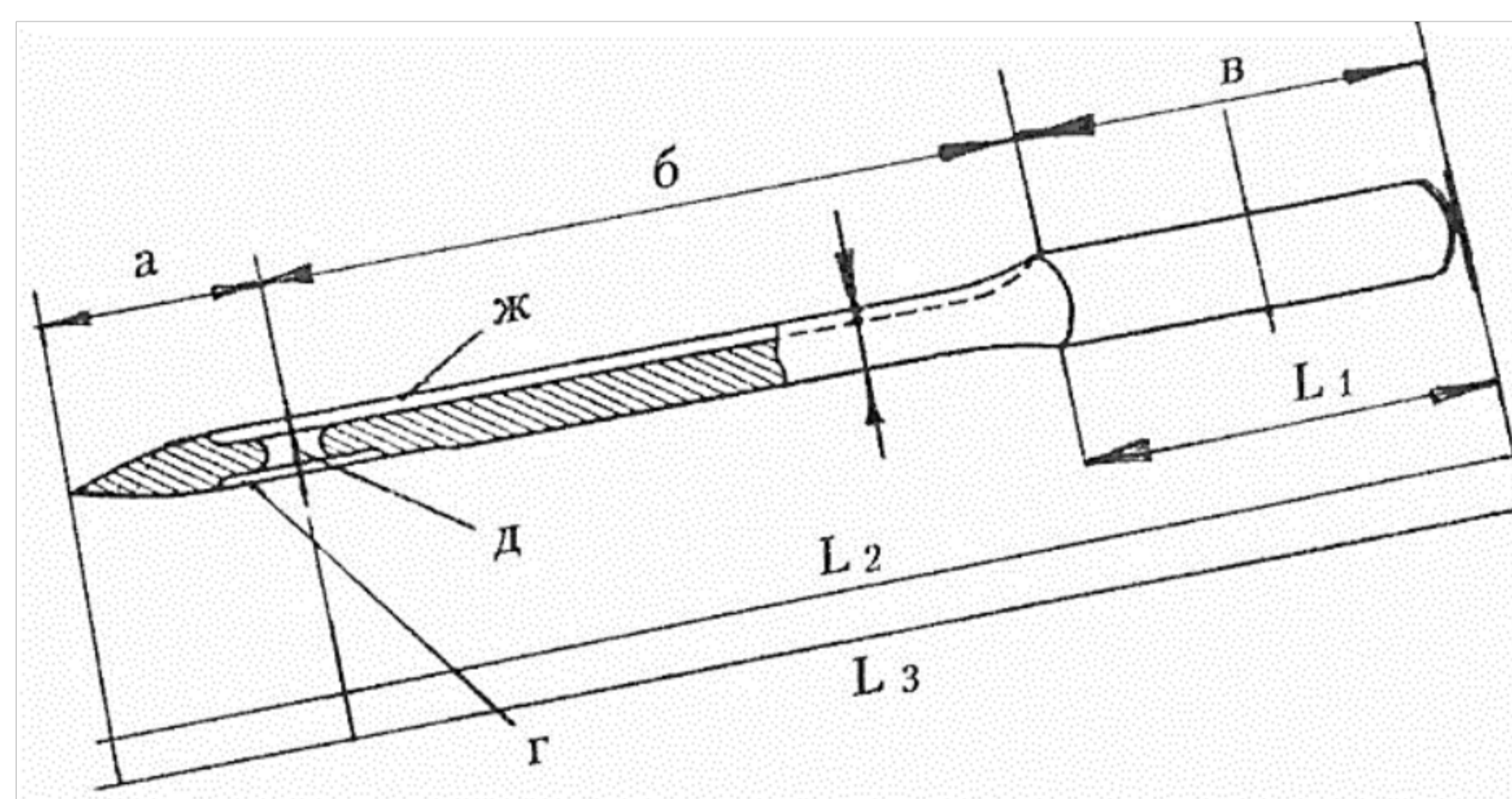
9. Доповнити речення.

Пришивають застібку по лицьовій стороні спідниці швом шириною _____ см (у залежності від властивостей тканини й від розмірів зубців застібки блискавки) в _____ прийом, при цьому використовують _____ лапку.

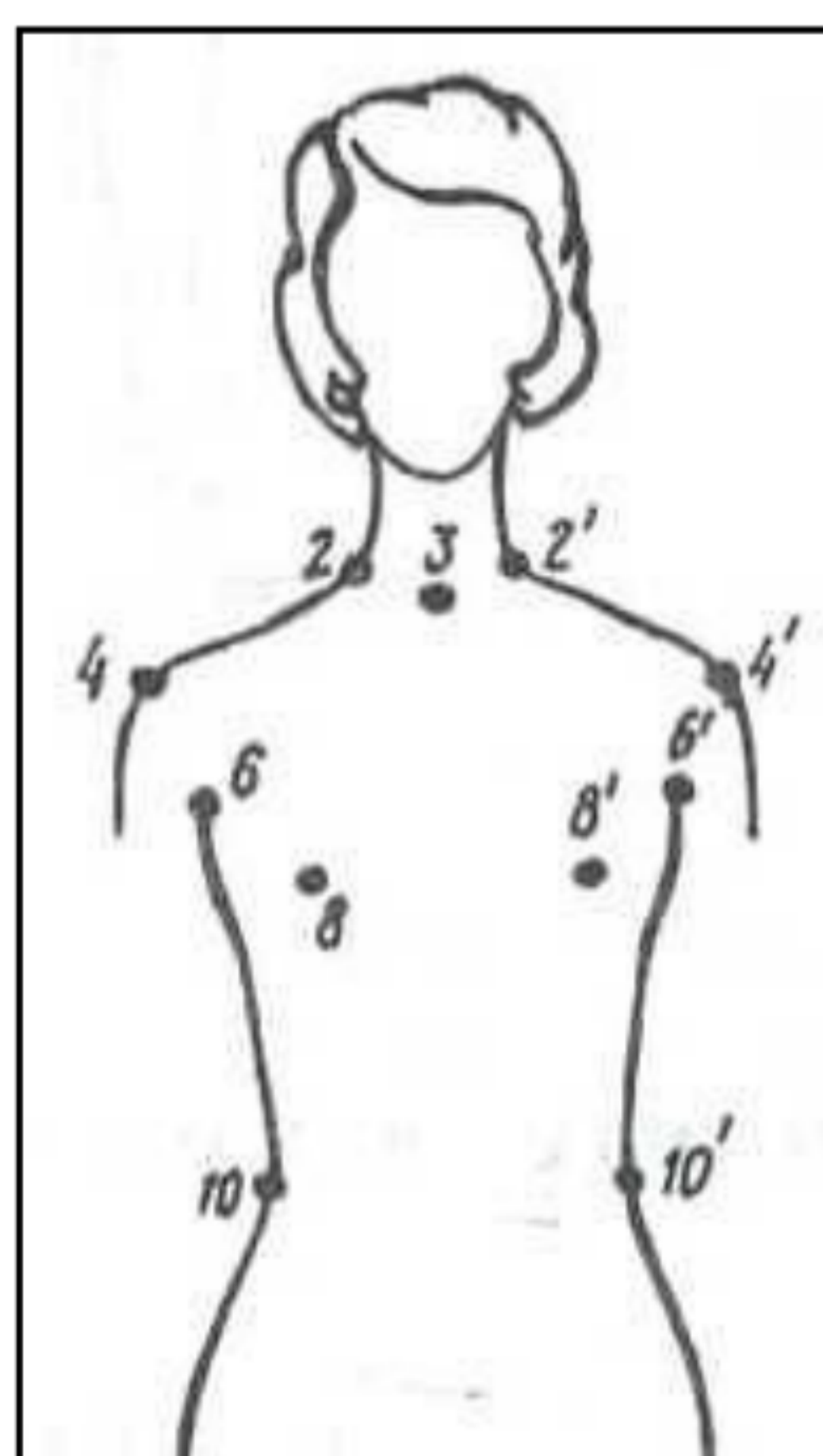
10. Написати види рельєфів.

III рівень (15 балів)

1. Написати, з яких елементів складається голка.

2. Написати назви антропометричних точок:

3. Укажіть стрілками на схемі мірки, що необхідні для побудови креслення прямої спідниці :

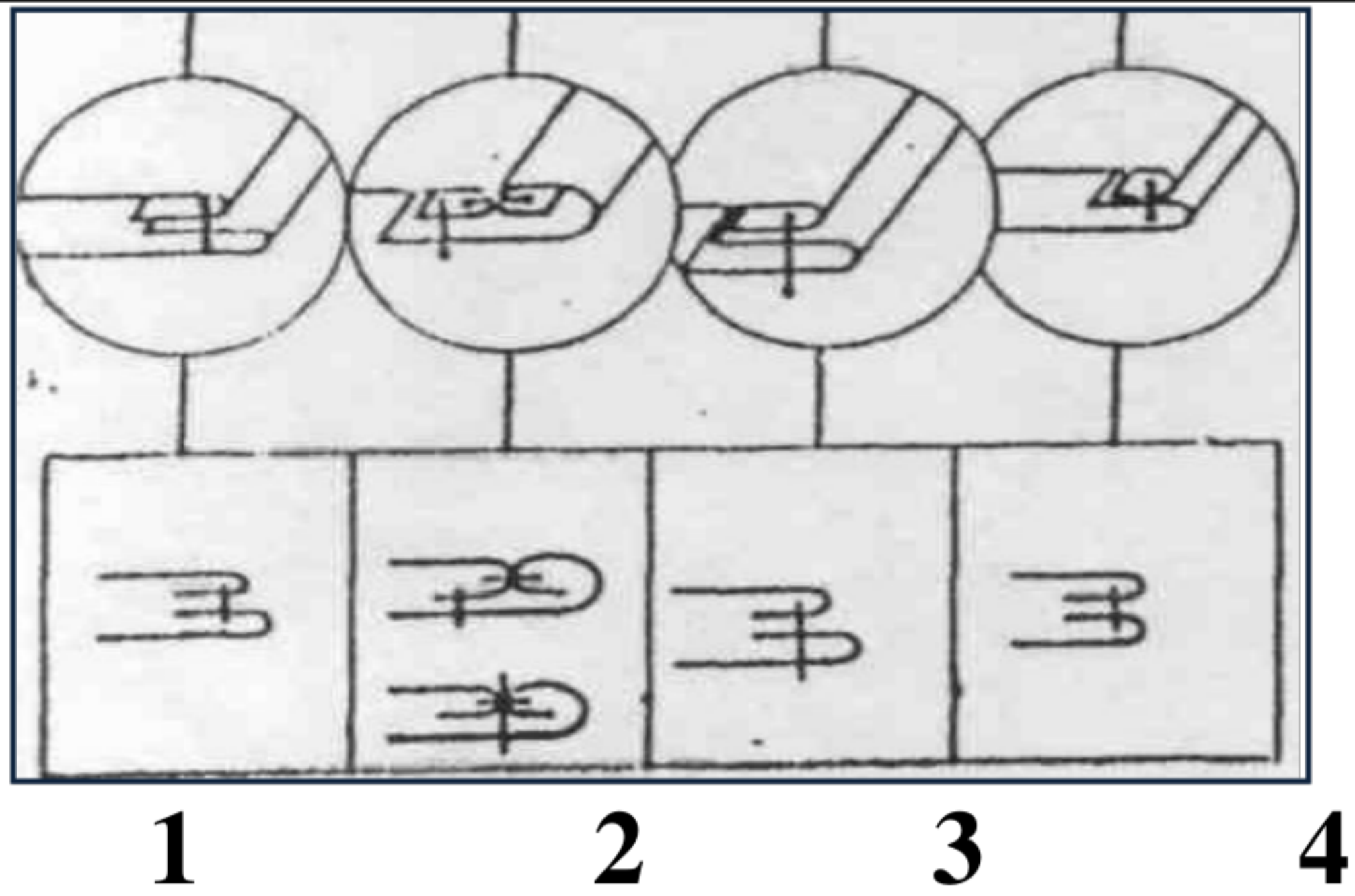
Вг	Ст	Дв
----	----	----

Мірки

Сс	Цг	Сг1
----	----	-----

4. Замалюйте прийоми волого-теплової обробки задніх половинок брюк.

5. Встановити зв'язки заповнивши таблицю відповідності:

	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Обшивні шви</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="width: 70%;">А) в просту рамку</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Б) у кант</td> <td></td> </tr> <tr> <td>В) в розкол</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Г) у складну рамку</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Обшивні шви		А) в просту рамку		Б) у кант		В) в розкол		Г) у складну рамку	
Обшивні шви											
А) в просту рамку											
Б) у кант											
В) в розкол											
Г) у складну рамку											

IV рівень (15 балів)

1. Написати формули розрахунку прибавки по лінії глибини пройми базисної сітки плечового виробу і виконати розрахунок, де $P_r = 5\text{см}$.

ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ «ШТУКАТУР», 3 РОЗРЯД

I рівень (15 балів)

1. Які допустимі відхилення цегляних стін по вертикалі на один поверх:

1. 10 мм.
2. 12 мм.
3. 15 мм.

2. Відхилення цегляної стіни від вертикалі в межах поверху повинно бути:

1. 25 мм.
2. 10 мм.
3. 15 мм.

3. Які властивості матеріалів визначає шпаристість:

1. Амцність , теплопровідність.
2. Морозостійкість.
3. Водовбирання.

4. Для якого способу нанесення розчинових сумішей використовують ківш Шаульського:

1. Для намазування.
2. Для накидання .
3. Для затирання.

5. За якої температури всередині приміщення дозволяється штукатурити стіни:

1. 0 С°.
2. + 5 С°.
3. + 8 С°.

6. З якою метою металеву сітку покривають фарбувальними складами, при підготовці поверхонь до обштукатурювання:

1. Щоб підвищити міцність сітки.
2. Щоб запобігти її корозії.
3. Для ліпшого зчеплення з розчином.

7. Як забезпечити однорідність цементного розчину під час його приготування:

1. Витримувати дозування складових.
2. Ретельно перемішувати цементно-піщану суміш.
3. Проціджувати розчинову суміш крізь сито.

8. Товщина високоякісної штукатурки складає:

1. 12мм.
2. 15мм.
3. 20мм.

9. Якого складу цементні розчинові суміші добре накладаються на поверхню, легко розрівнюються?

1. 1:6.
2. 1:5.
3. 1:3.

10. Якими рухами розрівнюють розчин на стелі за допомогою пів терка:

1. Рухами на себе.
2. рухами від себе.
3. рухами зліва на право.

11. Яка властивість сухих будівельних сумішей забезпечує комфортний мікроклімат у приміщеннях:

1. Водостійкість.
2. Пластичність.
3. Паропроникність.

12. Який основний недолік гіпсових штукатурок:

1. Низька водостійкість.
2. Низька паропроникність.
3. Низька адгезія.

13. Як впливає наявність у піску глинистих і пиловидних частинок на якість розчинів:

1. Позитивно.
2. Негативно.
3. Не впливає.

14. На яку висоту не доводять фаску на вертикальних косяках:

1. 20-30 см.
2. 30-40 см.
3. 40-5- см.

15. Які розчини застосовують для обштукатурення внутрішніх кам'яних стін у вологих приміщеннях:

1. Вапняні.
2. Глиняні.
3. Цементні.

II рівень (15 балів)

Дати відповідь

1. Водоутримувальна спроможність розчинової суміші це

**2. Лузг – це _____,
усьонок – це _____**

3. У сучасному будівництві частіше використовують спосіб нанесення розчинових сумішей _____, тому що _____

4. Гідрофобність – це

5. Марки бувають _____, їх використовують для _____

6. Сухі суміші на основі гіпсового в'язучого готують за такими правилами:

7. В'язуче – це

8. Перед виконанням штукатурних робіт обов'язково треба зробити:

9. Для чого перевіряють вертикальність і горизонтальність конструкцій до підготовки поверхонь?

10. Дати визначення. Водопоглинання – це

III рівень (15 балів)

1. Описати технологічну послідовність виконання високоякісної штукатурки по цегляним поверхням.

2. Назвіть способи транспортування розчинів на поверхи.

3. Продовжити речення. Приготування вапняно-цементних розчинових сумішей на будівельному майданчику

4. Продовжити речення. Техніка накидання розчину на стіни кельмою

5. Класифікувати сучасні технології заповнення проміжок між віконною коробкою та стіною.

IV рівень (15 балів)

1. Необхідно виконати високоякісне обштукатурення стін у приміщенні розмірами 8,0х 14,8х 3,5м. Приміщення має два вікна розмірами 2,0х2,0 метри та одні двері розміром 1,2х2,2м.

Визначте обсяги робіт та потребу в матеріалах, враховуючи віконні та дверні укоси. Відповіді обґрунтуйте.

ЗАВДАННЯ З ПРОФЕСІЇ «МУЛЯР», 3 РОЗРЯД

I рівень (15 балів)

1. Яка система перев'язування швів, при муруванні конструкцій, забезпечує найбільшу міцність:

1. Однорядна.
2. Трирядна.
3. Багаторядна.

2. При муруванні перемичок арматура повинна бути довше прорізів:

1. на 15-20 см.
2. на 25-30 см.
3. на 35-40 см.

3. Згідно з яким Державним стандартом передбачено виконання креслень основних форматів?

1. 7.
2. 5.
3. 3.

4. Які розміри має керамічна звичайна цегла?

1. 270x115x65 мм.
2. 250x120x65 мм.
3. 250x130x65 мм.

5. Яка товщина стіни у 2,5 цеглини?

1. 210 мм.
2. 380 мм.
3. 640 мм.

6. Скільки рядів вміщується в 1 м висоти мурування при використанні потовщеної цегли?

1. 15 рядів.
2. 13 рядів.
3. 10 рядів.

7. За допомогою чого контролюють горизонтальність рядів мурування?

1. За допомогою правила та рівня.
2. За допомогою рівня та виска.
3. За допомогою дерев'яного косинця.

8. Що утворює фасадну поверхню стін?

1. Зовнішня верста.
2. Внутрішня верста.
3. Забутка.

9. Яку кількість цеглин укладають при муруванні арочної перемички між опорами арки?

1. Непарну кількість цеглин.
2. Парну кількість цеглин.
3. Будь-яку кількість цеглин.

10. Як утворюється однорядна система перев'язування швів?

1. Чередуванням одного тичкового ряду і п'яти ложкових.
2. Чередуванням одного тичкового і одного ложкового ряду.
3. Чередуванням одного тичкового і трьох ложкових рядів.

11. Які матеріали називають керамічними:

1. Штучні кам'яні матеріали.
2. Природні кам'яні матеріали.
3. Щільні матеріали.

12. Який пісок краще застосовувати при муруванні фундаментів:

1. Гірський (кар'єрний).
2. Річковий.
3. Морський.

13. Які матеріали відносяться до повітряно в'язучих?

1. Глина, гіпс, вапно.
2. Вапно, гіпс, цемент.
3. Цемент, вапно.

14. До яких інструментів чи пристосувань відносять складний метр, рулетку, рівень:

1. До ручних інструментів.
2. До інвентарю.
3. До контрольно-вимірювальних.

15. На скільки годин роботи повинен бути розрахований запас цегли та розчину на робочому місці:

цегли:

1. 1-2 години.
2. 3-3,5 години.
3. 2-4 години.

розчину:

1. на 2 години.
2. на 30 хвилин.
3. на 45 хвилин.

II рівень (15 балів)

Продовжити речення

1. Система перев'язування – це

2. Бутове мурування – це

3. Трирядна система утворюється:

4. Зовнішня верста –

5. Найпростіші конструкції глухих стін мурує ланка

6. Розчини за видом в'язучого бувають

7. Модульна цегла має розміри

8. Допустимі відхилення поверхонь і кутів мурування від вертикалі складає

9. До контрольно-вимірювальних інструментів відносять

10. Полегшене мурування – це

III рівень (15 балів)

1. Опишіть армоване мурування стовпів.

2. Проаналізувати основні системи перев'язки швів, порівняти по міцності.

3. Опишіть мурування стовпів за трирядною системою перев'язування швів (схема стовпа 2х2 цеглини).

4. Опишіть процес мурування цегляної перегородки.

5. Охарактеризуйте загальні правила мурування стін.

IV рівень (15 балів)

1. Визначити необхідну кількість матеріалів (цегли, розчину) для виконання цегляної кладки довжиною ($a=10$ м); висотою ($b=3$ м); товщина стіни в 2 цегли ($v=0,15$ м), у кладці є віконні прорізи – 3шт.: ширина -1м, висота 1,5м.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Висоцька Ю.М., Киричок А.С., Лубинець В.О.,
Сікірницька Т.М., Темченко О.В.

ЗБІРНИК ОЛІМПІАДНИХ ЗАВДАНЬ

Підписано до друку 01.08.2018

Оригінал-макет виготовлено в Регіональному інформаційному центрі
Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області,
вул. Прокоф'єва, 38-а, м. Суми, 40016,
Тел. (0542) 36 61 46,
E-mail: sumy_nmc_pto@ ukr.net

Видрукувано в Регіональному інформаційному центрі Навчально-
методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області